

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

En skatte- og arveavgiftsmessig behandling av generasjonsskifter i familieeide bedrifter

*En familie som holder sammen,
er uovervinnelig.*

- Bjørnstjerne Bjørnson

Bacheloroppgave utført ved

Høgskolen Stord/Haugesund – Økonomi og Administrasjon

Av: Edvin Ness Aarak & Annie Alexia Stueland

Kandidatnummer: 10 & 12

Dette arbeidet er gjennomført som ledd i bachelorprogrammet i økonomi og administrasjon ved Høgskolen Stord/Haugesund og er godkjent som sådan. Godkjennelsen innebærer ikke at HSH inntår for metodene som er anvendt, resultatene som er fremkommet og konklusjoner og vurderinger i arbeidet.

**En skatte- og avgiftsmessig behandling av generasjonsskifter i
familieeide bedrifter**

Edvin Ness Aarak

Signatur: _____

Annie Alexia Stueland

Signatur: _____

Veileder: Adrian Helgesen

Gradering: *Offentlig*

Sammendrag

Tanken bak ”*En skatte- og arveavgiftsmessig behandling av generasjonsskifter i familieeide bedrifter*” er å beskrive de ulike sidene en bør ta hensyn til når et generasjonsskifte skal gjennomføres. Motivasjonen for å skrive denne oppgaven var å belyse gode løsninger som kan lette et generasjonsskifte, da en slik overdragelse ofte er en stor belastning på de involverte partene og virksomheten i seg selv.

Vi har tilnærmet oss problemstillingen på en teoretisk måte. Grunnlaget for teorien vil være gjeldende rett. Vi har brukt lovverk, forskrifter, forarbeider og administrative uttalelser til storparten av informasjonsinnsamlingen. På områder hvor vi har hatt behov for mer dybde, har vi brukt faglitterære bøker og oppslagsverk. Arveavgift og skatt utgjør hoveddelen av oppgaven. Hoveddelen starter med innledende teori hvor vi tar opp det etiske rundt skatteplanlegging. Vi definerer så de aktuelle overdragelsesformene, herunder gave og gavesalg.

Vi har beskrevet hvordan arveavgiften beregnes og lagt stort fokus på beregningsgrunnlaget med tanke på den lønnsomme verdsettelsesordningen av ikke-børsnoterte aksjer. Videre har vi utført en sammenligning mellom et enkeltpersonsforetak og et unotert aksjeselskap. Her har vi argumentert for at det er gunstig å omdanne fra et enkeltpersonsforetak til et aksjeselskap i forkant av generasjonsskiftet. Hovedårsaken til dette er at enkeltpersonsforetak verdsettes til virkelig verdi, i motsetning til aksjeselskaper, hvor grunnlaget er skattemessig formuesverdi.

I skattedelen trekker vi frem de skattemessige konsekvensene. Fritaksmetoden er sentral i denne delen. Vi ser at kontinuitetsprinsippet har stor innvirkning på beskatningen. Et annet viktig holdepunkt er skattefri tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital. Her forklarer vi hvordan man med god planlegging i henhold til eierstruktur, kan unngå å låse inn den innbetalte aksjekapitalen.

Oppgaven avrundes med et kapittel om rådighetsbegrensning, hvor vi diskuterer når B-aksjer anses ervervet. Helt til slutt kommer en oppsummering med de viktigste momentene i oppgaven.

Forord

Vi ble bekjentgjort med problemstillingene rundt generasjonsskifter da en bekjent selv nylig hadde gjennomført et generasjonsskifte i sin bedrift. Vi syntes emnet virket svært interessant og aktuelt for den tiden vi befinner oss i.

Vi har begge planlagt å ta en master i revisjon (MRR) etter endt bachelorstudium, og tror at temaet og problemstillingen vi har valgt i denne oppgaven både er aktuell for vår videre utdanning og fremtidige jobbsituasjon.

Bacheloroppgaven er den avsluttende oppgaven for studiet vårt i økonomi og administrasjon med spesialisering i regnskap, ved Høgskolen Stord/Haugesund. Oppgaven er skrevet av Annie Alexia Stueland og Edvin Ness Aarak.

Vi ønsker å rette en stor takk til Adrian Helgesen, som har vært vår veileder. Han har gitt mye og god tilbakemelding underveis, og anbefalt relevant litteratur.

Haugesund 15.05.12

Edvin Ness Aarak

Annie Alexia Stueland

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	i
Forord	ii
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av oppgave	1
1.2 Problemstilling	2
1.3 Avgrensing	3
1.4 Rettskildebruk	4
1.5 Den videre fremstillingen	5
2 Innledende teori	7
2.1 Det etiske og moralske aspektet	7
2.1.1 Skatteplanlegging	7
2.1.2 Ulovfestet gjennomskjæring	8
2.2 Kontinuitetsprinsippet	9
3 Overdragelsesformer – Gave og gavesalg	11
3.1 Realisasjonsbegrepet	11
3.2 Gave	12
3.3 Gavesalg	12
4 Arveavgift	14
4.1 Avgiftsplikt	14

4.1.1	Spesielt om arveavgiftsplikt for selskaper.....	15
4.2	Fritak fra arveavgift	16
4.2.1	Pensjonsfordring og ettergivelse av fordring.....	17
4.3	Arveavgiftsgrunnlaget.....	18
4.3.1	Sammenleggingsprinsippet.....	18
4.3.2	Arveavgiftslovens § 11A.....	19
4.3.3	Omdanning fra enkeltpersonsforetak til aksjeselskap	21
4.3.4	Nærforstående salg	25
4.4	Fradrag for latent gevinst.....	26
4.5	Rentefri kredittordning	28
5	Skatt.....	30
5.1	Fritaksmetoden for aksjeselskap	30
5.1.1	Illojal utnyttelse av fritaksmetoden	31
5.2	Holdingstruktur	32
5.3	Risikospredning ved fisjon	33
5.4	Innbetalt aksjekapital	34
5.4.1	Innlåsningseffekt	36
5.4.2	Unngå tap av rett til skattefri tilbakebetaling	37
5.5	RISK	41
5.6	FIFU-prinsippet	44
6	Rådighetsbegrensninger	45
6.1	A- og B-aksjer.....	45

6.1.1	Når anses rådigheten til B-aksjer ervervet?	46
7	Oppsummering	48
	Kildehenvisninger.....	I
	Vedlegg.....	V
1	Tabell: Satser for arveavgift 2012	V
2	Figur: ”Drop-Down”	VI

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av oppgave

Familieeide bedrifter utgjør en betydelig del av det norske næringslivet. Ved inngangen av 2012 fantes det vel 487 000 bedrifter i Norge, i følge Statistisk Sentralbyrå. Bøhren definerer en familiebedrift som et selskap hvor over halvparten av eierskapet faller på personer som er gift, svigerfamilie eller i slekt. NHO¹ skriver at to tredeler av Norges bedrifter er familieeide. Samtidig står familiebedriftene for en tredel av sysselsettingen i landet (Bøhren, 2011).

En naturlig del av livsløpet til familieeide bedrifter er nettopp generasjonsskifte. Et generasjonsskifte påkaller en rekke utfordringer som kan være helt sentrale for en bedrifts videre eksistens. NHO har omtalt² den forestående eldrebølgen som Norge og resten av Europa står ovenfor. Eldrebølgen og dens utfordringer er med på å aktualisere generasjonsskifter i enda større grad. En rapport om eierskifter som Kunnskapsparken i Bodø utga i 2006 viser at hele 120 000 norske bedrifter planlegger et eierskifte i løpet av det neste tiåret som følge av eldrebølgen. God planlegging i forbindelse med generasjonsskifter er derfor også svært betydningsfullt for samfunnsøkonomiske faktorer som sikring av verdiskapning og arbeidsplasser.

¹ NHO, <http://www.nho.no/familiebedrifter-og-mindre-bedrifter/naar-skal-de-forstaa-article19974-78.html>

² NHO, http://www.nho.no/files/Eldreboolgen_og_pensjon.pdf

1.2 Problemstilling

Oppgaven skal belyse de grunnleggende utfordringene ved et generasjonsskifte knyttet til skatte- og arveavgiftsproblematikk. Formålet med oppgaven er å få frem praksis, lov, forskrifter, men samtidig redegjøre for skatteplanleggingen rundt et generasjonsskifte.

Det finnes flere ulike måter å overdra en virksomhet på ved et generasjonsskifte. Vi ønsker spesielt å se på ulike former for overdragelse og hvordan dette skatterettslig og arveavgiftsmessig påvirker de ulike partene. I denne oppgaven vil vi drøfte de ulike alternativene for overdragelse av virksomheten sett fra de forskjellige partenes perspektiv.

De partene vi har valgt å involvere i denne oppgaven er:

- Giver, heretter også kalt Senior
- Mottaker, heretter også kalt Junior

Ved et generasjonsskifte står Senior og Junior på hver sin side av samme bord. De kan ha ulike motiver for overdragelsen og videre drift, og det er dermed ikke selvsagt at det finnes et alternativ for overdragelse som er like gunstig for begge.

Vi har på bakgrunn av dette formulert en problemstilling:

Hvilke skatte- og arveavgiftsmessige konsekvenser er aktuelle å ta stilling til ved generasjonsskifter i familieeide bedrifter, basert på dagens regelverk?

Problemstillingen vil fokuseres rundt overføring av ikke-børsnoterte aksjer og næringsvirksomhet.

Oppgaven vil ha en teoretisk tilnærming til problemstillingen. Informasjonen er først og fremst hentet ut i fra lovverk, rettskilder, oppslagsverk og aktuell faglitteratur.

Gjennomgående for oppgaven er at vi først presenterer grunnleggende teori og presiserer de juridiske rammene rundt de relevante emnene som et generasjonsskifte berører. Emnene beskrives deretter nærmere. Vi har forsøkt å legge vekt på å få frem

hvordan de ulike momentene vil slå ut for både Junior og Senior. Dette har vi gjort ved hjelp av å skildre tenkte situasjoner med eksemplifisering der det faller naturlig.

Problemstillingen vil besvares gjennom hele oppgaven ved at vi trekker frem sentrale punkter som vi vurderer fordelene og ulempene med, vedrørende skattleggingen og arveavgiftsbelastningen i et generasjonsskifte. Det hele leder frem til en grunnleggende fremstilling der vi trekker frem avgjørende forhold som en må hensynta i et generasjonsskifte. Avslutningsvis foretar vi en oppsummering, da det ofte kan være vanskelig å trekke en konklusjon med tanke på at hvert enkelt generasjonsskifte er unikt.

1.3 Avgrensing

På bakgrunn av at generasjonsskifte er et svært omfattende emne, er det både nødvendig og hensiktsmessig å foreta visse avgrensninger.

Vi har for enkelhetsskyld valgt å avgrense oppgaven til kun å gjelde generasjonsskifte i ikke-børsnoterte aksjeselskaper som er heleide av en familie. Vi har også forutsatt at Senior fortsatt er i live både før og etter generasjonsskiftet. I denne oppgaven vil selskapet som foretar et generasjonsskifte utelukkende ha all drift, eiendeler og midler i Norge.

I oppgaven vil vi hovedsakelig ta for oss de skatterettslige og arveavgiftsmessige sidene av et generasjonsskifte, men vi vil også trekke inn selskapsrettslige forhold hvor det faller naturlig. Vi ser dermed bort fra det regnskapsrettslige og problematikk tilknyttet merverdiavgift.

Fremstillingen vil belyse hvordan eierskiftet vil påvirke Senior og Junior. Andre parter som eventuelt måtte være involverte holdes utenfor. Vi forutsetter også at vi kun har en arving. Problematikken rundt flere arvinger drøftes derfor ikke.

1.4 Rettskildebruk

Juridisk metode omhandler hvordan en skal tolke ulike rettskilder, samt hvilken vekt de skal tillegges. I arbeidet med denne oppgaven møter vi på en rekke rettskilder.

Hvilken tyngde hver enkelt rettskilde skal tillegges går frem av det klassiske juridiske prinsippet *Lex Superior*. Enkelt kan prinsippet forklares med at det finnes en rangordning på lovreglene. Vektleggingen er henholdsvis Grunnloven, formelle lover og forskrifter (Boe, 2005, s. 49).

Legalitetsprinsippet er et grunnleggende begrep innenfor jussen. Det betyr at enhver myndighetsutøvelse som innebærer et inngripen i borgernes rettsstilling, må være hjemlet i lov (Heivoll, 2009, s. 48). Å betale skatt og avgifter representerer et inngrep ovenfor borgerne, og av den grunn er legalitetsprinsippet essensielt innenfor skatteretten.

I tillegg til de lovfestede rettsreglene, finnes det ulovfestede regler. Ulovfestet gjennomskjæring kan bli benyttet dersom en transaksjon hovedsakelig er skattemessig motivert, og strider mot hensikten bak loven.³

Skatteloven av 1999 (sktl.) og arveavgiftsloven av 1964 (aal.) med tilhørende forskrifter er de rettskildene vi har brukt flittigst. I tillegg har vi brukt aksjeloven av 1997 (asl.) og skattebetalingsloven av 2005 (sktbl.). Disse lovene vekter tungt, men det er imidlertid ikke alltid like enkelt å tolke lovteksten. Derfor har vi også tatt i bruk andre rettskilder, blant annet *Lignings-ABC* som utgjør teorien for ligningspraksis.

Skatteretten skiller seg fra andre rettsområder ved at det stadig forekommer endringer i regelverket, som for eksempel endringer i forskrifter og vedtak. Fra tid til annen innføres det også nye skattereformer. Forarbeidene til lovverket blir dermed også av betydning da disse gjenspeiler hensikten og formålet bak loven.

³ SMBinfo.no, <http://www.smbinfo.no/hva-er/ulovfestet-gjennomskj%C3%A6ring>

Rettspraksis er en verdifull rettskilde, især høyesterettsdommer er tungtveiende, da disse vil fungere som prejudikater. I oppgaven har vi også lagt vekt på administrative uttalelser, bindende forhåndsuttalelser (BFU), fra Skatteetaten. En del transaksjoner kan være i en juridisk gråson. Det vil derfor i mange tilfeller være viktig å få en BFU fra Skatteetaten på forhånd, slik at en unngår å havne i en situasjon hvor tilleggsskatt kan bli aktuelt.

1.5 Den videre fremstillingen

I kapittel 2 ønsker vi å greie ut om det innledende teorifundamentet bak oppgaven. Formålet med å trekke inn denne teorien innledningsvis er at den er av betydning for de påfølgende kapitlene. Emner som trekkes inn er det etiske og moralske aspektet i forhold til skatteplanlegging, den ulovfestede gjennomskjæringsregelen og kontinuitetsprinsippet.

Overdragelsesformene gave og gavesalg trekkes inn i kapittel 3. Vi ser på forskjellene og likhetene mellom gave og gavesalg, og drøfter dem opp mot realisasjonsbegrepet.

Kapittel 4 redegjør for arveavgiften. Det diskuteres også rundt arveavgiftsplikten for selskaper. De forskjellige fritakene og fradragene kommer frem, og vi gjennomgår hvordan en beregner arveavgiftsgrunnlaget. Her trekker vi frem gunstige ordninger ved beregning av grunnlaget. Den store forskjellen mellom enkeltpersonforetak og aksjeselskap tillegges også vekt. Avslutningsvis belyses den gunstige kredittordningen ved selve betalingen av arveavgiften.

I kapittel 5 greier vi ut om skatteproblematikken rundt et generasjonsskifte. Hovedmomentene i dette kapittelet dreier seg om fritaksmetoden, den innbetalte aksjekapitalen, RISK og FIFU-prinsippet.

Rådighetsbegrensninger diskuteres i kapittel 6. Vi skriver om hvilke muligheter Senior har ved bruk av ulike aksjeklasser og når rådigheten over eventuelle B-aksjer vil anses som ervervet for Junior.

I det avsluttende kapittel 7 oppsummerer vi oppgaven.

2 Innledende teori

2.1 *Det etiske og moralske aspektet*

I forkant av et generasjonsskifte vil det være planlegging som tar sikte på å optimalisere problemer relatert til skatt og arveavgift. I tillegg til det rent tekniske som beregning av skatter og avgifter, vil det gjerne bli reist spørsmål i forhold til etikk og moral i forbindelse med skatteplanlegging. Vi ser det både naturlig og hensiktsmessig å trekke inn noen grunnleggende holdepunkter om emnet.

Oppgaven går stort sett ut på å beskrive aksepterte løsninger, og ikke gråsoner i lovgivningen. Vi påpeker allikevel faren for ulovfestet gjennomskjæring, i tilfeller som kan bevege seg inn i grenseland.

2.1.1 Skatteplanlegging

Generasjonsskifter kan sees på som en form for skatteplanlegging. Skatteplanlegging kan forklares som tilpasninger som tar sikte på å optimalisere skatteyters økonomiske situasjon. Skatteutgiftene påvirkes gjennom skattegrunnlag, skattesats og tidspunkt for betaling av skatt (Fallan, Skatteplanlegging, 2002).

Motivet for skatteplanlegging er ofte å minimere skatten. Gjeldende lovgivning er ikke helt fullstendig, og inneholder gråsoner eller smutthull. Smutthull kan i enkelte tilfeller utnyttes for å oppnå en skattemessig fordel. Slike skattemotiverte handlinger kan være i strid med lovgivers intensjon bak loven og havne i en juridisk gråsoner. Det er derfor viktig å dra et skille mellom lovlig skatteplanlegging, etisk tvilsom skatteomgåelse og ulovlig skatteunndragelse.

Skatteplanlegging er lovlige handlinger som er i tråd med lovgivers intensjon. I motsetning til skatteplanlegging er skatteunndragelse i strid med gjeldende lovgivning. En oppnår en urettmessig økonomisk fordel. I sjiktet mellom skatteplanlegging og

skatteunndragelse finner vi skatteomgåelse. Skatteomgåelse er juridisk sett lovlig, men kan som tidligere nevnt være i strid med hensikten bak loven. Man oppnår dermed en utilsiktet økonomisk fordel.

Det kan også diskuteres hvorvidt skattemotiverte handlinger er etisk forsvarlige i forhold til samfunnet. På en side kan man hevde at det er enhver rett til å handle hvordan man vil så lenge det faller innenfor de gitte juridiske rammer. På den andre siden kan man argumentere for at det strider mot god moral, etikk og fellesskapets beste.

2.1.2 Ulovfestet gjennomskjæring

Lignings- ABC definerer gjennomskjæring som skattemessig tilsidesettelse (Lignings-ABC, 2012, s. 1224). Resultatet av gjennomskjæring er at en planlagt skattemessig fordel ved en transaksjon vil bortfalle. Myndighetene vil beskatte og eventuelt avgiftsberegne transaksjonen som om den fordelaktige tilpasningen ikke har funnet sted.

Det vil flere steder i skatteloven være muligheter for omgåelse. Ved slike tilfeller vil formålstolkning være aktuelt, for å finne lovgivers hensikt bak loven. Eventuelle skattefordeler som en måtte finne ved omgåelse, kan gjennomskjæres og dermed ikke aksepteres på bakgrunn av tolkningen. I Norge har vi en egen omgåelsesnorm i tillegg til bruk av formålstolkning. Den ulovfestede omgåelsesnormen kalles ulovfestet gjennomskjæring. Bakgrunnen for utviklingen av denne normen er rettspraksis og teori. Flere Høyesterettsdommer vært med på å danne denne normen, i Rt-2007-209 (Hex) står det:

”Den ulovfestede gjennomskjæringsregel er blitt utviklet i et samspill mellom rettspraksis og juridisk teori og består - slik den er utformet i høyesterettsavgjørelser de senere år - av et grunnvilkår og en totalvurdering.”

For å vurdere om vilkårene for en ulovfestet gjennomskjæring er oppfylt, legges det vekt på to hovedkriterier; grunnvilkåret og en totalvurdering. Grunnvilkåret er det subjektive formålet til skatteyteren for transaksjonen. Der hvor gjennomskjæring finner

sted, vil det subjektive formålet være å spare skatt. I tillegg til at det subjektive formålet er oppfylt, vil det bli foretatt en totalvurdering ut i fra de bevis som måtte foreligge.

Det vil bli vurdert hvorvidt det finnes andre motiv for gjennomføringen av transaksjonen enn skattebesparelse. Det kan både være forretningsmessige og andre begrunnelser for valg av transaksjon som ikke har bakgrunn i å spare skatt. Dersom slike ikke-skattemessige motiv er til stede, kan de potensielt veie opp for grunnvilkåret – slik at ulovfestet gjennomskjæring likevel ikke vil komme til anvendelse.

Dersom en overdragelsestransaksjon kun er skattemessig motivert vil skattemyndighetene på bakgrunn av totalvurderingen legge til grunn at vilkårene for ulovfestet gjennomskjæring er oppfylt. Overdragelsen vil dermed bli skatte- og avgiftspålagt som om det ikke forelå en kunstig transaksjonsrekke, med eneste hensikt å unngå skatt og avgift.

2.2 Kontinuitetsprinsippet

Skattemessig kontinuitet vil si at arvemottaker viderefører arvelaters skatteposisjoner. For arv eller gave på aksjer og andeler er hovedregelen skattemessig kontinuitet, jf. sktl. §§ 9-7, 10-33 og 10-46. Ved arv eller gave i form av andre formuesobjekter enn aksjer, er det prinsippet om diskontinuitet som legges til grunn.

Ved arv stilles det ofte spørsmål om hva som vil skje med Seniors skatteposisjoner, vedrørende inngangsverdier, ordinære skatteposisjoner og fremførbart underskudd. I et generasjonsskifte er det vanligvis aksjer som arves, og Junior trer da inn i Seniors skatteposisjoner.

Dersom Senior har høyere inngangsverdi enn grunnlaget for arveavgiftsberegningen, vil det være diskontinuitet. Selv om kontinuitetsprinsippet legger til grunn at Junior skal videreføre Seniors skattemessige inngangsverdier, kan inngangsverdien likevel ikke overstige arveavgiftsgrunnlaget, jf. sktl. § 9-7. Følgen er at kontinuitetsprinsippet

forbeholdes de tilfellene hvor Seniors inngangsverdi er lavere enn arveavgiftsgrunnlaget.

Hovedproblemstillingen i forhold til kontinuitet ved et generasjonsskifte, vil være knyttet opp mot gevinst- og tapsberegning på aksjene, med tanke på hvilken inngangsverdi Junior erverver.

3 Overdragelsesformer – Gave og gavesalg

Ved et generasjonsskifte kan en velge ulike overdragelsesformer. En vil kunne overdra virksomheten i form av:

- Gave
- Gavesalg
- Ordinært salg

Ordinære salg vil vi ikke behandle ytterligere, ettersom et salg følger alminnelige regler, og ikke er typisk for et generasjonsskifte.

3.1 Realisasjonsbegrepet

Ved overdragelse av arv vil det være vesentlig å vite om det foreligger en realisasjon eller ikke. Dersom det er en realisasjon vil det føre til at Senior kan måtte svare skatt for en eventuell gevinst, eller får mulighet til å fradragføre et reelt tap, jf. sktl § 9-4.

Selve realisasjonsbegrepet og hva det omfatter blir beskrevet nærmere i skattelovens § 9-2. Et gavesalg vil innebære en realisasjon, jf. sktl. § 9-2 bokstav a. Dersom vi tolker dette antitetisk vil vi dermed kunne se at gavebegrepet, dvs. en overføring uten vesentlig vederlag ikke er omfattet av realisasjonsbegrepet.

Det er derfor viktig for begge parter i generasjonsskiftet å være klar over om det foreligger en realisasjon eller ikke. For at en gevinst skal bli skattepliktig eller et tap fradragberettiget må overdragelsen innebære en realisasjon, jf. sktl. §§ 5-1 andre ledd og 6-2 første ledd.

3.2 Gave

En gave betegnes av Lignings-ABC som en overføring av eiendeler uten vederlag, eller eventuelt en overføring mot vederlag, hvor vederlaget ikke er vesentlig og kun av symbolsk betydning (Lignings-ABC, 2012, s. 630).

Gaveoverføringer vil utløse plikt til å svare arveavgift for Junior. Arveavgift behandles grundigere i kapittel 4.

En gaveoverføring vil ikke gi gevinstbeskatning på Seniors hånd, da det ikke regnes som en realisasjon. Som følge av kontinuitet vil overdragelse i form av gave føre til at inngangsverdien til Junior settes til Seniors inngangsverdi, jf. sktl. § 10-46.

Med hensyn til likviditet vil en gaveoverføring fra Juniors ståsted lett kunne sees på som gunstig. En får arveavgift på gaven, men slipper overføring av et vederlag. For Senior vil det potensielt kunne gi dårligere likviditet.

3.3 Gavesalg

Et gavesalg defineres etter Lignings-ABC som et salg hvor vederlaget er lavere enn omsetningsverdien, men hvor vederlaget ikke bare er av symbolsk størrelse (Lignings-ABC, 2012, s. 320).

Etter hovedregelen er all form for vederlagsfri overføring av økonomiske verdier avgiftspliktige, jf. aal. § 2. Ved et gavesalg overdras de økonomiske verdiene til en underpris. Differansen mellom underprisen og den reelle verdien blir dermed et gaveelement. Gaveelementet blir objekt for arveavgiftsberegningen for Junior

Størrelsen på gavesalget og inngangsverdien til Senior avgjør hvorvidt det vil oppstå en gevinstbeskatning eller ikke. Dersom størrelsen på vederlaget er større enn inngangsverdien til Senior vil det bli skattepliktig gevinst på hans hånd.

Det vil også kunne oppstå et fradragsberettiget tap ved realisasjonen av eiendelen, dersom tapet er reelt. For at kravene til å få et fradragsberettiget tap i denne sammenheng skal anses oppfylt, er det ikke tilfredsstillende nok at vederlaget er under inngangsverdien. Det er fordi gaveelementet i seg selv ikke er gjenstand for fradrag. Et reelt tap vil først oppstå når omsetningsverdien av eiendelen på realisasjonstidspunktet er lavere enn inngangsverdien til giver.

Eksempel

Fradragsberettiget tap ved gavesalg

En bygning har en inngangsverdi på kr 1 000 000. Omsetningsverdien 10 år etter inngangen (ved realisasjonen) er kr 800 000, og gavesalget er på totalt kr 650 000.

Gaveelementet i seg selv på kr 150 000 vil ikke være gjenstand for fradrag. Det reelle tapet på kr 200 000 vil derimot være fradragsberettiget for Senior.

I tilfeller hvor det oppstår en skattepliktig gevinst vil gevinsten legges til inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget som arvetaker overtar som følger av reglene om kontinuitet. Om det oppstår et fradragsberettiget tap vil tapet kunne trekkes fra inngangsverdien og skjermingsgrunnlaget tilsvarende, jf. sktl. § 10-33 tredje ledd.

Et gavesalg er en mye brukt overdragelsesform i generasjonsskifter. Gavesalget gir en bedre likviditet for Senior enn ved gave, ettersom Junior vil overføre likvide midler til giver i form av kontanter eller fordring. På den andre siden vil et gavesalg gi potensielt dårligere likviditet for Junior. Ved en gave, skal mottaker svare arveavgift av hele gaven. Ved et gavesalg er det kun aktuelt med arveavgift på selve gaveelementet.

4 Arveavgift

I generasjonsskifter er det viktig å ta hensyn til arveavgiften ved ytelse av arv. På lik linje med privatpersoner, er eiere av aksjeselskaper og aksjeselskaper i seg selv pliktige til å betale arveavgift ved overdragelse av arv eller gave, jf. aal. §§ 2 og 3.

4.1 Avgiftsplikt

I Norge er hovedsakelig all form for arv som gir en økonomisk fordel arveavgiftspliktig, jf. aal. § 2 første ledd. Dette gjelder også for gaver og forskudd på arv.

Hensikten bak avgiften er i følge Regjeringen⁴ fordelingshensyn, slik at en oppnår en jevnere formuesfordeling blant innbyggerne. Prinsippet bak arveavgift er at vi praktiserer med skatt etter evne. Arv kunne i utgangspunktet vært skattepliktig som inntekt, men arveavgiften trer inn som en slags erstatning.

Etter Arveavgiftsloven av 1964 er hovedregelen at arvingen eller gavemottakeren er arveavgiftspliktig dersom arvelateren regnes som bosatt i Norge på tidspunktet for overføringen av gave eller arv, jf. aal. § 1.

Avgiften faller på arvelaterens nærmeste arving etter lov, betenkte i testamente, slektninger, samt slektninger til noen som er betenkt i testamente, ektefelle til de overnevnte og selskaper der de overnevnte har direkte eller indirekte eierskap, eller interesser på samme måte som en eier, jf. aal § 2 første ledd.

⁴ Regjeringen,

http://www.regjeringen.no/en/dep/fin/tema/skatter_og_avgifter/kapitalbeskatning/arveavgift.html

Satsene for arveavgift reguleres av Stortinget hvert år, jf. aal § 18. Gjeldende bunnfradrag for 2012 er på kr 470 000.

Bunnfradraget på avgiftspliktig arv og gave vil Junior kunne få fra hver av foreldrene, da det i praksis blir arv fra to forskjellige arvelatere, og fribeløpet gjelder for hvert enkelt arveavgiftsgrunnlag, jf. aal. § 5. Beløpet fra begge foreldrene utgjør dermed totalt kr 940 000. Satsene for inneværende år er hentet fra Stortingsvedtak 2011-11-24 nr. 1152, jf. Vedlegg 1.

Procentsatsene avhenger av hvilken tilknytning en har til arvelater. Arvelaterens barn, forsterbarn – herunder stebarn og foreldre svarer arveavgift etter følgende satser:

- Ingen arveavgift opp til et beløp på inntil kr 470 000.
- 6 % av overskytende oppad til kr 800 000
- 10 % av all arv som overstiger kr 800 000

Denne progresjonseffekten finner vi også igjen ved arv til andre enn arvelaters barn, fosterbarn og foreldre. De har samme bunnfradrag på kr 470 000, men de progressive satsene er henholdsvis 8 og 15 %.

4.1.1 Spesielt om arveavgiftsplikt for selskaper

I forkant av et generasjonsskifte kan det være aktuelt å vurdere om Senior skal overføre arv i form av unoterte aksjer til Junior personlig eller til Juniors aksjeselskap.

Arveavgiftsplikten for selskaper hvor mottaker har innflytelse er sentralt i oppgaven, jf. aal. § 2 første ledd bokstav e. Det vil si at dersom Juniors holdingselskap mottar aksjene framfor Junior som personlig skatteyder, er det selskapet som er pliktig til å betale arveavgiften.

At selskaper er arveavgiftspliktige kan være en veldig stor fordel. Et selskap vil ha anledning til å betale avgiften med ubeskattede midler, mens Junior personlig måtte ha betalt avgiften sin fra allerede beskattede midler.

Arveavgiften vil bli beregnet av de samme satsene, som om Junior hadde mottatt aksjene personlig, så lenge Junior har bestemmende innflytelse over selskapet.

4.2 Fritak fra arveavgift

Ved god planlegging i forkant av et generasjonsskifte, finnes det muligheter for å lette arveavgiftsbelastningen, og i enkelte tilfeller redusere avgiften helt eller delvis.

Det finnes fritak fra hovedregelen om arveavgift, jf. aal. § 4. Fritaket fra avgiften gjelder gaver på inntil en halv G (folketrygdens grunnbeløp). Fritaksbeløpet er årlig, og ubrukt beløp kan ikke videreføres til senere år. Det er beløpet ved årets inngang som legges til grunn, da grunnbeløpet justeres i mai, jf. Folketrygdloven § 1-4.

Ved inngangen av 2012 var én G på kr 79 216, og en halv G utgjør kr 39 608. I realiteten betyr dette fritaket at en arvemottaker kan motta en halv G fra hver forelder, tilsvarende én G. Det er, som tidligere nevnt, på grunn av at vi regner et avgiftsgrunnlag for hver giver. Et vilkår for fritaket er at gaven er gitt før giverens død. Gaven må også være ytet til fysisk person. Det er viktig å merke seg at det årlige fribeløpet ikke reduserer bunnfradraget på kr 470 000.

Fritaket på en halv G gjelder imidlertid ikke ytelser som består av unoterte aksjer, andeler i ansvarlige selskaper eller kommandittselskaper, unoterte verdipapirer eller overføring av fast eiendom, jf. aal. § 4 bokstav b. Likevel kan denne regelen til dels fravikes, dette beskrives nærmere i påfølgende underkapittel.

Gaver til ens ektefelle, eller samboer er ikke arveavgiftspliktige, jf. aal. § 4 fjerde ledd. Det er tydelig at dette kan gi sterke incitamentter til først å overføre til ektefelle, og

deretter til Junior med en halvpart fra hver. På denne måten får en brukt fritaksbeløpet fullt ut.

4.2.1 Pensjonsfordring og ettergivelse av fordring

Det kan tenkes at Senior ved overdragelse oppretter en fordring mot Junior. På den måten vil fordringen hindre at overdragelsen blir objekt for arveavgiftsberegning. Det kan være flere formål med fordringen.

I mange tilfeller vil Senior sikre seg økonomisk i etterkant av et generasjonsskifte. Ved at Junior pådrar seg en fordring, og betaler den jevnlig, vil arveavgift ikke utløses. Å opprette en pensjonsfordring av denne typen er i mange tilfeller en god løsning, for både Junior og Senior. I tillegg til at Senior har sikret seg med økonomisk inntekt i påfølgende år, kan det også hjelpe på likviditetsbelastningen til Junior.

Ettergivelse av fordringer er hovedsakelig arveavgiftspliktig. Det finnes imidlertid metoder for å unngå arveavgiftsberegning på ettergivelse av fordringen. Disse to er hovedsakelig:

- Man kan yte det årlige fritaksbeløpet som ettergivelse av et lån. Dermed kan Senior ettergi fordringen årlig, med et beløp tilsvarende en halv G.
- Benytte motregning.

For å utnytte fritaksbeløpet på best mulig måte kan Senior overføre halvparten av aksjene til sin ektefelle, og ved overdragelse til Junior kan hver av ektefellene opprette en fordring. Ved å gjøre det på denne måten kan Junior få ettergitt fordringer tilsvarende én G, da han kan motta det årlige fritaket fra begge foreldrene.

Grunnen til at en fordring kan kunne ettergis med årlig fritaksbeløp, er fordi den ikke treffes av ordlyden i aal. § 4 bokstav b annet punktum:

”Gaver i form av ikke-børsnoterte aksjer, andeler i ansvarlige selskap eller kommandittselskap og andre typer verdipapirer som ikke er notert på børs, samt

overføring av fast eiendom, er ikke fritatt for avgiftsplikt etter denne bestemmelsen.”

Ordlyden tilsier at ordningen ikke gjelder for unoterte aksjer, men såfremt aksjene er realisert i form av en fordring mot Junior, dekker ikke ordlyden dette tilfellet dersom man tolker loven antitetisk.

Det er ingen tvil om at denne løsningen kan synes svært gunstig med tanke på arveavgift i et generasjonsskifte. Ettergivelse av gjeld på denne måten, for å unngå avgift, er imidlertid et omdiskutert tema. Bakgrunnen for dette er at man må ha det avtalemessige på plass. Det er en forutsetning at fordringen er reell.

4.3 Arveavgiftsgrunnlaget

Fastsettelsen av avgiftsgrunnlaget kan gi stort utslag for arveavgiften Junior skal svare. Det er flere moment som kan påvirke beregningsgrunnlaget av arveavgiften i et generasjonsskifte. Dette delkapittelet skal drøfte de ulike reglene for verdsettelse av avgiftsgrunnlaget og trekke frem hvordan Junior kan komme best mulig ut av arveavgiftsoppgjøret.

Hovedregelen for verdsettelse ved arv er at eiendelene verdsettes til antatt salgsverdi, jf. aal. § 11. Selve verdsettelsen skal skje på tidspunktet for overdragelse, også kalt rådighetsskifte, jf. aal. § 9.

4.3.1 Sammenleggingsprinsippet

Det kan forekomme at Senior velger å porsjonere ut arven over tid. Sammenleggingsprinsippet etter aal. § 19 bestemmer at en ved arveavgiftsberegningen skal ta hensyn til tidligere arv i fra samme giver.

Eksempel

Sammenleggingsprinsippet

Junior mottar arv fra Senior over tre forskjellige transaksjoner med flere års mellomrom.

1985: Gave med verdi på	kr 350 000
1995: Gave med verdi på	kr 150 000
<u>2005: Gave med verdi på</u>	<u>kr 1 000 000</u>
<u>Sum overførte midler</u>	<u>kr 1 500 000</u>

1995

Junior får en arveavgift etter satsen gjeldende for 1995 for det samlede beløpet på kr 500 000, fratrukket avgiften fra 1985 for kr 350 000 kr etter satsen for 1995.

2005

Avgiftsgrunnlaget i 2005 vil være det samlede beløpet på kr 1 500 000 etter gjeldende sats for 2005, fratrukket avgiften av kr 500 000 etter satsen for 2005.

Slik vi ser ut fra eksempelet over vil reglene om sammenlegging blant annet hindre omgåelse av progresjonseffekten i arveavgiftssystemet. Fribeløpene vil også kun gjelde én gang per giver.

4.3.2 Arveavgiftslovens § 11A

For verdsettelse av ikke-børsnoterte aksjer representerer arveavgiftsloven § 11A en særdeles gunstig ordning for beregning av arveavgiftsgrunnlaget. Loven er spesielt fordelaktig for Junior, da han kan påvirke verdsettelsen av avgiftsgrunnlaget for arv i form av unoterte aksjer.

Tidspunktet for verdsettelse er 1. januar i ervervsåret, jf. aal. § 11A, tredje ledd. Det skal imidlertid korrigeres for eierstyrte endringer av selskapets kapital, som har inntruffet etter 1. januar i ervervsåret.

Verdsettelsen av unoterte aksjer er et unntak fra hovedregelen i arveavgiftsloven om at arv skal verdsettes til antatt salgsverdi. Her tar man nemlig grunnlag i den skattemessige formuesverdien og kan dermed trekke fra ulike poster, samt fribeløpet, slik at man sitter igjen med nettoverdien av formuesobjektet. Fribeøpet på kr 470 000 og eventuelle fradrag må trekkes fra arvens bruttoverdi.

Fastsettelse av skattemessig formuesverdi reguleres i skatteloven kapittel 4. Ved overdragelse av et selskap trekkes gjelden fra bruttoverdien, jf. aal. § 15 og sktl. § 4-1 første ledd. Andre fratregk i avgiftsgrunnlaget kan for eksempel gis for forpliktelser som bruksrett til eiendom. Egenervervet forretningsverdi, goodwill, inngår ikke i den skattemessige formuesverdien, jf. sktl. § 4-2 bokstav f.

Det som utgjør en stor fordel ved arveavgiftslovens § 11A er at Junior kan velge om han ønsker å sette arveavgiftsgrunnlaget til 100 % eller sette det ned til 60 % av den skattemessige formuesverdien på aksjene, jf. aal. 11A annet ledd.

Rabatten begrenses inntil et tak på 10 millioner kroner. Er formuesverdien over 10 millioner, vil bare de første 10 millionene kunne bli verdsatt til 60 %. Det overskytende beløpet verdsettes til 100 %. Rabatten kan bare brukes én gang per person. Dette betyr at man ikke får rabatt dersom man senere mottar ytterligere aksjer som gave eller arv, uavhengig om aksjene er fra samme selskap eller et annet. Nedenfor er et eksempel på rabatt i verdsettelsen av avgiftsgrunnlaget.

Eksempel

Rabatt i verdsettelsen av avgiftsgrunnlaget jf. aal § 11A

Junior mottar unoterte aksjer med skattemessig formuesverdi på 30 millioner kroner. Han velger å benytte seg av muligheten til å redusere verdien med 60 %. Her er det et tak på 10 millioner.

10 mill x 60 %	6 mill
<u>20 mill x 100 %</u>	<u>20 mill</u>
<u>Avgiftsgrunnlag</u>	<u>26 mill</u>

Reglene for verdsettelse av unoterte aksjer ble innført 7. oktober 2008. Tidligere kunne man velge å sette avgiftsgrunnlaget til enten 30 % eller 100 % av hele den skattemessige formuesverdien. Ved arveoverføringer trådte de nye reglene i kraft 7. oktober 2008, mens reglene ved vanlig arv ble gjeldende fra 1. januar 2009. Således kan man si at generasjonsskifter sett i forhold til arveavgiften er blitt mindre gunstig etter de skjerpene regelendringene i 2008/09.

4.3.3 Omdanning fra enkeltpersonsforetak til aksjeselskap

Ved et forutstående generasjonsskifte kan det være aktuelt å vurdere omdanning av selskapsform. Vi har valgt å se nærmere på hvorfor omdanning kan utgjøre en betydelig økonomisk fordel.

For å illustrere hvor stor virkning arveavgiftslovens § 11A faktisk kan ha på arveavgiften, har vi valgt å trekke en sammenligning mellom arveavgiftsberegning i aksjeselskap og enkeltpersonsforetak.

Fastsettingen av arveavgiftsgrunnlaget for enkeltpersonsforetak følger hovedregelen for verdsettelse av arv, det vil si at grunnlaget settes til omsetningsverdi, altså virkelig verdi, jf. aal. § 11.

I sammenligningen vil vi også vise hvordan det gir seg utslag dersom man velger å sette avgiftsgrunnlaget til 60 % i et aksjeselskap.

Sammenligningen i tabellen på neste side er basert på fiktive beløper, men eksemplifiserer hvor lukrativ anvendelsen av aal. § 11A kan være.

Tabell

Sammenligning ENK og AS i forhold til aal. § 11A

I beregningene har vi forutsatt at Junior kun har mottatt arv fra én person, dermed kun få trukket fra et fribeløp á kr 470 000.

Eiendeler	Virkelig verdi ENK	SM-formuesverdi AS 100 %	SM-formuesverdi AS 60 %
Goodwill	1 500 000	0	0
Næringseiendom ¹⁾	5 000 000	2 000 000	1 200 000
Børsaksjer	750 000	750 000	450 000
Bankinnskudd	1 000 000	1 000 000	600 000
Fordringer	250 000	250 000	150 000
Grunnlag arveavgift	8 500 000	4 000 000	2 400 000
20 % fradrag for latent gevinst ²⁾		Ytterligere reduksjon	Ytterligere reduksjon
Arveavgiftsberegning 6 %	19 800	19 800	19 800
Arveavgiftsberegning 10 %	770 000	320 000	160 000
Total arveavgift	789 800	339 800	179 800

Noter til tabell:

¹⁾ Årsaken til den store differansen i verdi på næringseiendom fra ENK til AS er særregelen om verdsettelse av skattemessig formuesverdi for næringseiendom. Her benyttes utleieverdien som utgangspunkt for verdsettelsen, jf. sktl. § 4-10 fjerde ledd, forskrift FSFIN §§ 4-10-2 til og med 4-10-9 og forskrift om takseringsregler § 2-1-1.

²⁾ Ved beregningen har vi utelatt den eventuelle latente gevinsten, for enkelhetsskyld. Den latente gevinsten vil, som det fremgår av tabellen, gi en ytterligere reduksjon i arveavgiftsberegningen, og dermed gi lavere total arveavgift ved overføring av aksjer.

Man ser klart ut av tabellen hva som er mest gunstig i forhold til arveavgift. Den store forskjellen i beregnet arveavgift gir skatteyteren sterke incentiver til å endre foretaksform fra enkeltpersonsforetak til aksjeselskap forut for generasjonsskiftet.

Ytterligere fordeler ved aksjeselskaper

Videre vil vi gå dypere inn på forskjellene mellom enkeltpersonsforetak og aksjeselskap, og trekke fram andre forhold som kan være av betydning. Vi vil belyse i

enda større grad hvorfor mange velger å omorganisere fra et enkeltpersonsforetak til et aksjeselskap før gjennomføringen av et generasjonsskifte.

Det kan være flere hensikter ved å endre foretaksformen. Ved overdragelse av et enkeltpersonsforetak er det selve eiendelene og gjenstandene som overføres. Det kan være hensiktsmessig først å omdanne til aksjeselskap da det er lettere å dele opp aksjer og andeler, enn gjenstander, særlig hvis det er flere arvinger i bildet.

Avhengig av situasjon kan det også være fordelaktig å overta et aksjeselskap fremfor et enkeltmannsforetak, da Junior trer inn i Seniors skatteposisjoner.

Ved å omdanne fra enkeltmannsforetak til aksjeselskap faller aksjonærene innunder aksjonærmodellen istedenfor foretaksmodellen, jf. sktl. kapittel 10 og 12. I foretaksmodellen beskattes overskuddet fortløpende, mens i et aksjeselskap vil aksjonærene kunne påvirke tidspunktet for utbytteutdeling. Dessuten vil eiere av enkeltmannsforetak bli beskattet med 28 % sats for alminnelig inntekt, 11 % for trygdeavgift og eventuelle toppskatter på hele overskuddet. I aksjeselskaper beskattes utbytte med flat sats på 28 %.

Omdanning til aksjeselskap kan være skattefritatt etter sktl. § 11-20, jf. FSFIN. Skattemessige inngangsverdier og ervervstidspunkt, samt skatteposisjoner overføres uendret ved omdanningen. I følge forskriftene er det et krav om kontinuitet på eiersiden, tidlige eier av enkeltpersonsforetaket må eie minst 80 % av aksjene i det nye selskapet. Det er likevel ingen regel om at eierkontinuiteten må vedvare, dermed kan et generasjonsskifte lovlig gjennomføres etter omdanningen dersom vi tolker loven antitetisk.

Professor dr. juris Frederik Zimmer diskuterer blant annet hvorvidt omdanning med påfølgende overdragelse kan vurderes som skatteomgåelse. Det argumenteres for at det vanskelig kan sees på som omgåelse fordi hensikten til lovgiver bak aal. § 11A er nettopp å lette generasjonsskifte i små og mellomstore bedrifter (Zimmer, 2010, s.713).

Ettersom myndighetene ser transaksjonsrekken under ett, vil det kanskje være naturlig å la det gå noe tid før overdragelsen. Eksempelvis kan man la det gå to inntektsår.

Å gjennomføre et generasjonsskifte bærer med seg risiko. Det reises gjerne spørsmål om Junior har tilstrekkelig med kunnskaper og kompetanse til å sikre videre drift av virksomheten. I et enkeltpersonsforetak står eier personlig ansvarlig for alle forpliktelser foretaket har, og ved en eventuell konkurs vil heftelsene overføres til eier. I et aksjeselskap har ikke eierne personlig ansvar, de har kun ansvar for den delen av aksjekapitalen de har skutt inn ved stiftelsen, jf. asl. §§ 1-1 annet ledd og 1-2.

Nyere lovgivning

I den seneste tiden er det kommet nye regler som gjør det mer gunstig å drive aksjeselskap fremfor andre foretaksformer. Etter 1.januar 2012 er aksjelovens krav til egenkapital ved stiftelse senket til kr 30 000, fra tidligere krav på kr 100 000, jf. asl. § 3-1. Tidligere var det ikke mulig å benytte den minimums innskutte oppstartskapitalen til å dekke selskapets stiftelseskostnader, men det er nå mulig med de nye reglene, jf. asl. § 2-4 fjerde ledd.

Det er også vedtatt at styret i aksjeselskapene kan gis fullmakt til å fravelge revisjon for bedriften, dersom den oppfyller gitte krav, jf. asl. § 7-6. Det må allikevel benyttes revisor for bekreftelse av åpningsbalansen, men kostnaden kommer innunder stiftelseskostnader, og kan dermed dekkes av oppstartskapitalen.

Å fravelge revisjon kan spare bedriften for en del kostnader, men en må også ta til vurdering at revidering kan være fordelaktig. Eksempelvis kan videre finansiering, som ved opptak av lån stille krav til revisjon fra lånegiver sin side.

Fra og med inntektsåret 2012 er det vedtatt å fjerne det lukrative lønnsfradraget hos enkeltmannsforetak.⁵ Dermed har ikke lovgiver bare gjort det enklere å stifte et AS, men også mindre lukrativt å drive enkeltpersonsforetak.

⁵ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/aktuelt/nyheter/2011/regelendringer-fra-1-januar-2012.html?id=667800>

Etter disse endringene er det i enda større grad blitt synliggjort hvilken selskapsform myndighetene helst ser at næringsdrivende skal velge i fremtiden.

4.3.4 Nærforstående salg

Å sette grunnlaget ned til 60 % er gunstig i henhold til avgiftsberegningen, men det kan i enkelte tilfeller være foretrukket å la grunnlaget være 100 %. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor Junior planlegger et salg i nær fremtid. Det er fordi Juniors inngangsverdi vil være lik avgiftsgrunnlaget, og en betaler heller arveavgift på henholdsvis 6 og 10 % enn 28 % gevinstbeskatning.

Eksempel

Salg i nær fremtid

Junior arver Drift AS fra Senior, med en netto skattemessig formuesverdi på kr 3 000 000. Like etter selger han virksomheten for kr 5 000 000.

1) Inngangsverdi med 60 % av avgiftsgrunnlaget

$$60 \% \times \text{kr } 3\,000\,000 = \text{kr } 1\,800\,000$$

Arveavgiftsberegning

6 % x (kr 800 000 – kr 470 000)	kr 19 800
<u>10 % x (kr 1 800 000 – kr 800 000)</u>	<u>kr 100 000</u>
Sum arveavgift	kr 119 800

Gevinstbeskatning:

$$28 \% \times (\text{kr } 5\,000\,000 - 1\,800\,000) = \text{kr } 896\,000$$

Sum skatt og avgift

$$\text{kr } 119\,800 + \text{kr } 896\,000 = \text{kr } 1\,015\,800$$

2) Arveavgiftsberegning 100 % av avgiftsgrunnlaget

6 % x (kr 800 000 – kr 470 000)	kr 19 800
<u>10 % x (kr 3 000 000 – kr 800 000)</u>	<u>kr 220 000</u>
Sum arveavgift	kr 239 800

Gevinstbeskatning med 100 % av avgiftsgrunnlaget

$$28 \% \times (\text{kr } 5\,000\,000 - \text{kr } 3\,000\,000) = \text{kr } 560\,000$$

Sum skatt og avgift

kr 239 800 + kr 560 000 = kr 799 800

3) Differanse alternativ 1 og 2

Alt. 1 kr 1 015 800

Alt. 2 kr 799 800

Diff kr 216 000

Ut i fra eksempelet over ser man at man sparer kr 216 000 ved å velge 100 % avgiftsgrunnlag dersom man har et salg i nær framtid.

4.4 Fradrag for latent gevinst

Følgen av at kontinuitetsprinsippet anvendes ved salg av aksjer er at Junior trer inn i Seniors inngangsverdier og dermed overtar en latent skattepliktig gevinst. Et av formålene med skattemessig kontinuitet er at en eventuell senere verdistigning utover inngangsverdien skal gevinstbeskattes ved senere realisasjon. Fastsettelsen av den latente gevinsten vil avhenge av Seniors inngangsverdier.

Junior er pliktig til å betale arveavgift for aksjer, og bakgrunnen for fradraget er, i følge Skattedirektoratets Håndbok i arveavgift – Fradrag, å bøte på denne dobbeltbeskatningen.

Fradraget er et sjablongfradrag i arveavgiftsverdien til aksjene, jf. aal. § 14, femte ledd. Her er det viktig å trekke fram at det ikke er fradragsrett dersom mottakeren av aksjene er et selskap. Fradraget gjelder altså kun for personlig skatteyter, jf. sktl. § 10-12. I tillegg vil det ikke være fradragsrett for gaveelementet.

Fradraget utgjør 20 % av latent gevinst tilknyttet aksjer. Dette gjelder ved verdsettelse av aksjer ved arv, hvor arvtaker trer inn i arvelaters inngangsverdi, skjermingsgrunnlag, ubenyttet skjermingsfradrag og andre skattemessige posisjoner etter sktl. §§ 10-33 og 10-46.

Det kan være vanskelig å komme fram til den reelle utgangsverdien av ikke-børsnoterte aksjer. For unoterte aksjer skal fastsettelsen av utgangsverdien av aksjene skje i henhold til arveavgiftslovens § 11A, jf. aal. § 14, femte ledd annet punktum. Det vil si at man tar utgangspunkt i skattemessig formuesverdi. Man skal bare benytte 100 % av verdien fastsatt etter aal. § 11A

Det gis prosentvis avslag for differansen mellom skattemessig formuesverdi og inngangsverdien til giver. Ved beregning av arveavgiften vil man dermed først kunne sette de første 10 millionene til 6 millioner, for så å trekke i fra et fradrag tilsvarende 20 % av den latente gevinsten. Dette gjelder når Seniors inngangsverdi er lavere enn den skattemessige formuesverdien.

Eksempel

Fradrag for latent gevinst – hvor Senior har lavere inng.verdi enn SM-verdi

Senior har en inngangsverdi på Drift AS på kr 100 000 og den skattemessige verdien på samme selskap er kr 500 000. Senior ønsker å overføre aksjene i selskapet som gave til Junior.

Junior velger å benytte seg av 60 % regelen. Arveavgiftsgrunnlaget blir dermed 60 % av kr 500 000, som utgjør kr 300 000.

Dette grunnlaget skal fratrekkes 20 % av den latente gevinsten:
(kr 500 000 – kr 100 000) x 20 %, som utgjør kr 80 000.

Endelig arveavgiftsgrunnlag blir dermed kr 220 000.

Zimmer diskuterer tilfeller hvor Senior har en høyere inngangsverdi enn arveavgiftsverdien, jf. sktl. §§ 9-7 og 10-33, (Zimmer, 2010, s. 700). Han påpeker at det kun er differansen mellom den skattemessige formuesverdien og verdien etter sktl. § 10-33 som skyldes kontinuitetsprinsippet.

I håndboken står det at dersom Seniors inngangsverdi er høyere arveavgiftsverdien, så vil arveavgiftsverdien være den nye inngangsverdien til Junior. Skattelovens § 9-7, om at inngangsverdien ikke kan settes høyere enn grunnlaget for arveavgift vil fremdeles

være gjeldende. Det konstateres også i håndboken at taket for Juniors inngangsverdi gjelder før det er blitt gitt fradrag for latent gevinst.

I tilfeller hvor Seniors inngangsverdi er høyere enn arveavgiftsverdien, skal utgangsverdien fastsettes til 100 % av arveavgiftsverdien og inngangsverdien til 60 %. Dette følger av praksis og er også vist i håndboken. Sjablongfradraget beregnes derfor av differansen mellom 100 % og 60 %.

Eksempel

Fradrag for latent gevinst – hvor Senior har høyere inng.verdi enn SM-verdi

Senior har en inngangsverdi på Drift AS på kr 900 000 og den skattemessige verdien på samme selskap er kr 600 000. Senior ønsker å overføre aksjene i selskapet som gave til Junior.

Junior velger å benytte seg av 60 % regelen. Inngangsverdien blir dermed 60 % av kr 600 000, som utgjør kr 360 000.

Dette grunnlaget skal fratrekkes 20 % av den latente gevinsten:
(kr 600 000 – kr 360 000) x 20 %, som utgjør kr 48 000.

Endelig arveavgiftsgrunnlag blir dermed kr 312 000.

4.5 Rentefri kredittordning

I skattelovgivningen har man en økonomisk fordelaktig ordning, som letter avgiftsbelastningen i forbindelse med generasjonsskifter. For å hindre likviditetsproblemer for Junior i forhold til betalingen av selve avgiften, har man etter skattebetalingsloven § 10-32 mulighet til en rentefri kredittordning.

Ordningen går ut på at arveavgiften kan betales i like store årlige avdrag fordelt utover en 12-års periode. Det som gjør denne ordningen særskilt gunstig er at avdragene ikke

er rentebelastede. Vilklårene her er at Senior eller dennes ektefelle innehar minst 25 % av aksjene på overdragelsestidspunktet. Dette innebærer at denne ordningen er særdeles viktig for generasjonsskifter i familieeide bedrifter. Ordningen gjelder ikke allmennaksjeselskaper, jf. sktbl. § 10-32 første ledd, jf. aal § 11A.

Skattebetalingshåndbokens kapittel om forfall sier at ordningen er begrunnet i at virksomheten skal kunne drives videre. I håndboken står det som følger (Skattebetalingshåndboken, 2010, Forfall, kap. 10-32.7):

”Lettelser til arvingen eller mottakeren er et middel for å unngå at foretakets økonomi svekkes, ved at eieren må ta ut penger av foretaket for å betale arveavgift straks. Dette hensynet gjøres kun gjeldende dersom mottaker beholder en vesentlig del av den overdratte eierandelen i virksomheten.”

Dette innebærer at håndbokens utdrag kan tolkes dit hen at kredittordningen også gjelder for selskaper som er mottakere av arv.

5 Skatt

Problematikk knyttet opp mot skatt i generasjonsskifter, er først og fremst interessant for Senior og Junior i to sammenhenger:

- Gevinstbeskatning på Seniors hånd ved gavesalg
- Skatteposisjonene som går over ved overdragelsen fra Senior til Junior

5.1 Fritaksmetoden for aksjeselskap

Fritaksmetoden ble innført som en del av Skattereformen 2004/2006. Som hovedregel skal selskapsaksjonærer etter fritaksmetoden fritas for beskatning av utbytte og eventuelle gevinster, jf. sktl. § 2-38. Metoden er til for å forhindre at inntekt blir skattlagt flere ganger i en selskapskjede. I skattelovgivningen er symmetri gjennomgående. På samme måte som ellers i skatteloven følger fritaksmetoden symmetrien, det vil si at selskapsaksjonærene ikke vil få fradrag for eventuelle tap de måtte pådra seg.

Selv om selskapsaksjonærer i utgangspunktet er fritatt for beskatning, har vi allikevel en sjablongregel som fastslår at 3 % av ellers skattefrie inntekter skal regnes som inntekt, jf. sktl. §2-38 sjetten ledd. Disse inntektene beskattes med vanlig flat sats på 28 %. Den effektive skattesatsen utgjør dermed 0,84 %.

Denne sjablongregelen er endret fra og med inntektsåret 2012⁶. Gjeldende for 2011 og tidligere var at alle utbytter og gevinster ved realisasjon skulle beskattes etter denne

⁶ Skatteetaten, <http://www.skatteetaten.no/no/Artikler/Treprosentregelen-i-fritaksmetoden-er-endret/>

regelen, selv om de aktuelle selskapene befant seg i samme skattemessige konsern, eller tilsvarende.

Regelendringen for inntektsåret 2012 betyr at kun utbytter og gevinster fra andre selskaper (hvor det ikke er skattemessig konsern eller lignende) skal beskattes etter 3 % regelen.

5.1.1 Illojal utnyttelse av fritaksmetoden

Ved generasjonsskifter vil det i enkelte tilfeller være mulig å kombinere reglene om restrukturering med fritaksmetoden. En omstrukturering vil være skattefri dersom kravene i aksjelovens kapittel 14 oppfylles, jf. sktl. § 11-4.

En ofte brukt fremgangsmåte er å foreta en ”drop-down”. Først fisjonerer en ut eiendeler fra Seniors driftselskap til et nystiftet selskap eid av Senior. Deretter følger en opp med en fusjon av det nyetablerte selskapet og et eksisterende eller nyetablert datterselskap av driftselskapet. Aksjene kan dermed selges skattefritt etter fritaksmetoden.

En fisjon av denne typen kan utføres ut i fra ulike motiv og hensikter. Om skatteyder gjennomfører en fisjon med eneste hensikt å spare skatt, vil dette kunne sees på som en illojal utnyttelse av fritaksmetoden, og ulovfestet gjennomskjæring vil kunne komme til anvendelse. Skattedirektoratet har gitt flere bindende forhåndsuttalelser i forhold til situasjoner hvor ulovfestet gjennomskjæring kan være aktuelt. Nedenfor gjengir vi to situasjoner hvor Skattedirektoratet tar stilling til ulovfestet gjennomskjæring vedrørende utnyttelse av fritaksmetoden.

Skatteyder planlegger et generasjonsskifte med overføring av eiendeler til arving. I stedet for å selge eiendelene direkte, gjennomfører skatteyder en fisjonfusjon og deretter et påfølgende aksjesalg til arving. Typisk vil gjennomskjæring være aktuelt i tilfeller hvor det finnes en tydelig transaksjonsrekke i forkant av generasjonsskiftet. Denne omorganiseringen er i hovedsak skattemessig motivert, og ulovfestet gjennomskjæring vil komme til anvendelse, jf. BFU 05/05.

Ulovfestet gjennomskjæring vil derimot ikke komme til anvendelse på en transaksjonsrekke hvor salget av aksjene skjer uavhengig av omorganiseringen som har funnet sted på et tidligere tidspunkt, jf. BFU 53/07.

I lys av disse bindende forhåndsuttalelsene ser vi at dersom omstrukturering av virksomheten skjer uavhengig av generasjonsskiftet, og av forretningsmessige årsaker, vil det ikke bli gjennomskjæring. I disse situasjonene vil det normalt være et betydelig tidsrom mellom omstruktureringen og generasjonsskiftet. Det er derfor en fordel å planlegge en omstrukturering i god tid før generasjonsskifte og det bør også foreligge forretningsmessige årsaker.

5.2 Holdingstruktur

En omorganisering handler nødvendigvis ikke alltid om endring av foretaksform, men også endringer av eierskapsstruktur. I kapittel 5.4.2 om innbetalt kapital behandler vi hvordan Senior kan opprette en holdingstruktur ved hjelp av en trekantfusjon.

Fritaksmetoden gir incentiver til å opprette en holdingstruktur. En holdningsstruktur kjennetegnes av at et selskap eies av en eller flere selskapsaksjonærer.

Finansdepartementet har uttalt i forarbeidet Ot.prp. nr 1 (2004-2005) s.52 at:

”Fritaksmetoden forhindrer at aksjeinntekter blir beskattet flere ganger i eierkjede med norske selskaper (kjedebeskatning). Kjedebeskatning kan gi incentiver til omorganisering, og kan dessuten svekke kapitalmobiliteten i næringslivet. Fritaksmetoden vil bedre kapitalmobiliteten, sammenlignet med det gjeldende systemet med RISK og godtgjørelse.”

Det er flere fordeler med å omorganisere til holdingstruktur. Man får utnytte fritaksmetoden med skattefritt aksjesalg. Dessuten kan selskapet reinvestere overskudd uten å måtte skatte for det, da man kommer innunder fritaksmetoden.

En holdingsstruktur kan oppstå som følge av at en selskapsaksjonær kjøper aksjer i et annet selskap, eller ved fisjon eller fusjon. Sistnevnte er ofte brukt i selskaper med personlige aksjonærer som ønsker å benytte fritaksmetoden. Å utføre en fisjonfusjon med påfølgende aksjesalg kan virke fordelaktig med tanke på utnyttelse av de gunstige reglene i fritaksmetoden.

Likevel må en være oppmerksom på den lovfestede gjennomskjæringsregelen i skattelovens § 14-90. Loven ble innført ved skattereformen 2004/2006, kanskje med hensyn til å forhindre illojal utnyttelse av fritaksmetoden. Loven sier at dersom et selskaps overveiende motiv for å ta del i en fisjon eller fusjon kun er med hensikt på å utnytte den skattemessige posisjonen, skal posisjonen bortfalle eller inntektsføres. Som tidligere belyst i oppgavens kapittel 2.1.2, vil en eventuell anvendelse av gjennomskjæringsretten bero på om grunnvilkåret er oppfylt i tillegg til totalvurderingen av situasjonen.

Omorganisering av eierstruktur kan også være aktuelt ved generasjonsskifter. Dette er særlig relevant ved et gavesalg av aksjene i de tilfellene hvor vederlaget er større enn selskapets skattemessige verdi. Senior unngår på denne måten gevinstbeskatning.

5.3 Risikospredning ved fisjon

En omorganisering vil ofte ha utgangspunkt i et ønske om å spre risikoen knyttet til eiendelene. Ved endring av foretaksform fra enkeltpersonsforetak til aksjeselskap vil aksjonæren bli mindre eksponert mot risiko, ettersom en da ikke lenger er personlig ansvarlig overfor selskapets forpliktelser. Selv om en allerede har omdannet til aksjeselskap, kan det fortsatt være muligheter til å redusere risikoen ytterligere.

Ved opprettelse av holdingstruktur er det typisk forretningsbygg som blir skilt ut fra driftsvirksomheten eller motsatt. Dersom eksponeringen mot risiko fremstår som langt lavere for driftsvirksomheten enn for bygget, vil det gjerne være en fordel å få bygget i et eget aksjeselskap. En annen årsak som gjerne ligger til grunn for en omstrukturering

ved generasjonsskifter er at Junior kanskje fremstår som uerfaren. Da er det gjerne ikke ønskelig at Junior overtar hele virksomheten på en gang.

En metode som kan benyttes for å omstrukturere er en fisjonfusjon med samtidig trekantfusjon, også kalt ”drop-down”. En illustrasjon av en ”drop-down” kan en se i vedlegg 2.

I tillegg til å spre risikoen ved en fisjon, vil det også kunne være andre forretningsmessige motiv bak utfisjoneringsen. Noen eksempler kan være:

- En forretningseiendom kan lettere videreutvikles i et eget AS.
- Det vil kunne være lettere å vekke interesse hos investorer.
- En ryddigere selskapsstruktur.

5.4 Innbetalt aksjekapital

Dersom man ikke er påpasselig i forkant av generasjonsskiftet, kan man i verste fall miste muligheten til skattefri tilbakebetaling av innbetalt kapital. Aksjetransaksjonen kan bli gjennomført på ulike vis, og de forskjellige måtene vil gi ulike utslag på den innbetalte kapitalen. Avhengig av størrelsen på den innbetalte aksjekapitalen kan det bli svært kostbart dersom man ikke velger den mest hensiktsmessige metoden.

Etter skattereformen 2004/2006 ble utbytte fra selskaper skattepliktig, og dermed ble tilbakebetalingen av innbetalt kapital satt i fokus. Tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og overkurs fra selskap regnes ikke som utdeling av utbytte, og er derfor fritatt skatteplikt, jf. sktl § 10-11 annet ledd. Det som fremkommer som overkurs er den innskutte kapitalen som overstiger aksjenes pålydende, jf. aksjelovens §§ 3-2 og 10-12.

Et resultat av reformen var at mange privataksjonærer tok ut utbytte før 2006, som deretter ble skutt inn som innbetalt kapital. Kapitalen kan tas ut skattefritt, og derfor er

problematikken rundt innbetalt kapital svært sentralt i forbindelse med generasjonsskifter.

Tilbakebetalingen representerer en kapitalnedsettelse, dersom den stammer fra aksjekapitalen eller overkursfondet. Innbetalt kapital defineres av Lignings-ABC som det en aksjonær har skutt inn i selskapet, i form av aksjekapital eller overkurs, ved stiftelse eller kapitalutvidelse (Lignings-ABC, 2012, s.43). Den innbetalte kapitalen kan både være av penger, eller tingsinnskudd, jf. asl. § 2-4 første ledd.

Det kan være vanskelig å identifisere hvor den innbetalte kapitalen til et selskap ligger ut i fra regnskapet. Innbetalt kapital følger hver enkelt aksje, etter prinsippet om skattemessig kontinuitet. Det er derfor viktig å dokumentere transaksjonene, slik at man har oversikt over skatteposisjonen knyttet til aksjene. Aksjer i samme selskap kan dermed ha ulike skatteposisjoner. En konsekvens kan være at noen aksjonærer må utbyttebeskattes for en utdeling fra selskapet, mens andre får skattefritak, da utbetalingen regnes som tilbakebetaling av innbetalt kapital.

Om aksjer med innbetalt kapital overføres av en selskapsaksjonær, går en glipp av muligheten til den skattefrie tilbakebetalingen, da utbetalinger til selskaper allerede er skattefrittatt etter fritaksmetoden.

Dersom den innbetalte kapitalen eller overkursen blir tilbakebetalt, skal aksjens inngangsverdi og skjermingsgrunnlag reduseres, jf. sktl. §§ 10-35 og 10-12. Dette vil likevel skje om inngangsverdien allerede er negativ, eller kan bli det som følge av utbetalingen.

Det kan være fordelaktig at Junior overtar retten til skattefri tilbakebetaling av innbetalt kapital. Dette avhenger i stor grad av ønskene til både Senior og Junior. For å oppsummere kan man si at det er viktig å ta stilling til den innbetalte kapitalen, da god planlegging vil være en forutsetning for at partene skal få det slik som de ønsker.

5.4.1 Innlåsnings-effekt

En forhøyelse av selskapets aksjekapital, i form av fondsemittering, er ikke å anse som innbetalt kapital. En kapitalutvidelse av denne typen skjer enten ved tilskrivning på eksisterende aksjer, eventuelt ved nytegning av såkalte fondsaksjer, jf. sktl § 10-11 fjerde ledd.

Det er viktig å skille mellom innbetalt kapital og fondsemittert kapital. Utbetalt fondsemittert kapital sees på som skattepliktig ubytte. Ved utbetalinger fra selskap i forbindelse med nedskrivning av kapital, skal utbetalingen først avregnes mot fondsemittert kapital, jf. sktl. § 10-11 femte ledd.

Følgen av dette er en såkalt innlåsnings-effekt, hvor man må løse ut den fondsemitterte kapitalen, før man får tilgang til den innbetalte, fordi pålydende ble oppskrevet ved fondsemisjonen. Er fondsemittert kapital av et betydelig beløp, kan det komplisere situasjonen, både for selskapet og dets aksjonærer.

I artikkelen ”Det nye sesam, sesam: Innbetalt kapital” tar Ole Gjems-Onstad opp problemstillingene rundt den innbetalte aksjekapitalen. Han skriver at alle dører fortsatt ikke er lukket om man står ved en innlåsnings-effekt. Det finnes en mulighet til å unngå innlåsnings-effekten ved hjelp av reglene etter asl. § 12-1. Dersom en innlåsnings-effekt har oppstått, kan en velge å eliminere den fondsemitterte kapitalen som stenger for skattefri tilbakebetaling ved å foreta en kapitalnedskrivning. Den delen av aksjekapitalen som utgjør den fondsemitterte, kan føres tilbake til annen egenkapital. Etter at den fondsemitterte kapitalen er ført tilbake kan den resterende aksjekapitalen som representerer den innbetalte utbetales skattefritt tilbake – uten å utløse utbytteskatt.

En annen form for innlåsnings-effekt kan oppstå dersom en ny aksjonær velger å kjøpe seg inn i selskapet, og den kapitalen vedkommende kjøper seg inn med legges inn som aksjekapital og/eller i form av overkursfond.

Sett at Junior har kjøpt seg inn i Seniors selskap i forkant av generasjonsskiftet. Det er utstedt nye aksjer ved emittering. Junior har derfor innbetalt kapital på sine aksjer, følgelig i form av aksjekapital eller overkursfond. Da kan det i etterkant oppstå en

situasjon hvor det blir uenighet rundt utbytteutdeling, spesielt dersom Senior på tidligere tidspunkt har hentet ut den innbetalte aksjekapitalen. Det er fordi fremtidige utbytteutdelinger kan fremstå som skattepliktige for Senior, mens det for Junior kan være skattefritt uttak av innbetalt aksjekapital. For å eliminere uenigheter om utbytte, kan en velge å opprette holdingselskaper. En må allikevel ha i minne at en holdingstruktur gjerne utelukker muligheten til skattefri tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital.

5.4.2 Unngå tap av rett til skattefri tilbakebetaling

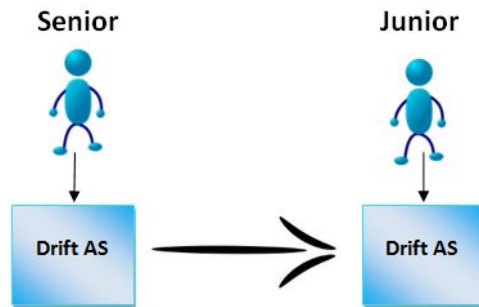
I et generasjonsskifte kan man risikere å miste retten til skattefri tilbakebetaling av innbetalt kapital dersom en ikke velger den beste fremgangsmåten for tilpasning før overdragelse.

Vi vil legge frem fire hovedscenarier for tilpasning i henhold til den innbetalte kapitalen. Ett av alternativene vil medføre tap av rett til skattefri tilbakebetaling, og de tre andre scenarioene vil vise metoder for tilpasning som sikrer skattefri tilbakebetaling.

I de påfølgende scenarioene har vi forutsatt at Senior ønsker å overføre 100 % av aksjene til Junior. Samtidig ønsker partene at Junior skal få anledning til tilbakebetaling av den innbetalte kapitalen. I realiteten kan Senior overføre en mindre andel enn 100 % av aksjene, og han kan også ha et ønske om å få tilbakebetalt den innbetalte kapitalen til seg selv før generasjonsskiftet. Grunnen til at vi har tatt forutsetninger om dette er at det forenkler situasjonene og viser konsekvensene av de ulike scenarioene på en bedre måte.

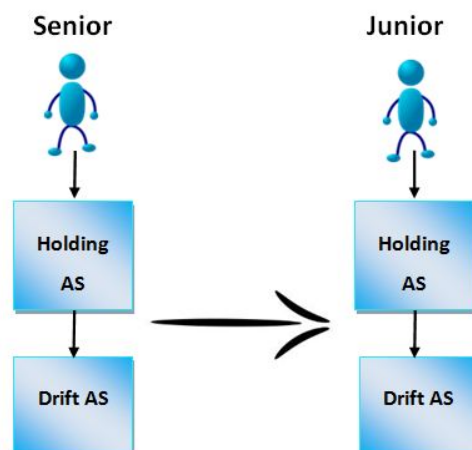
1) Personlig overføring

Senior er enesaksjonær i selskapet han ønsker å overføre til Junior personlig. Det ligger innbetalt kapital i Drift AS som Senior har tilgang til. Senior overfører 100 % av aksjene i Drift AS til Junior. Junior er nå eneeier av Drift AS og erverver muligheten til å ta ut den innbetalte aksjekapitalen skattefritt, på bakgrunn av at den innbetalte aksjekapitalen følger aksjene.

2) Overføring av hele holdingstrukturen

Dersom Senior allerede har en holdingstruktur, kan hele Holding AS overføres direkte til arvtaker. I en situasjon hvor Senior skal overføre driftselskapet i en holdingstruktur, blir det mulighet for skattefritt uttak av den innbetalte aksjekapitalen. I dette scenarioet er det tatt forbehold om at den innbetalte kapitalen ligger i Holding AS.

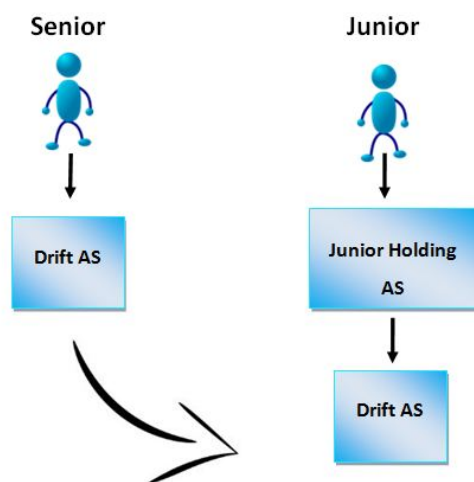
3) Overføring til Juniors holding

Dersom Senior ønsker å få overført aksjene sine i Drift AS til Junior Holding AS, vil dette få konsekvenser for den innbetalte kapitalen. I en slik situasjon er det holdingselskapet til Junior som overtar aksjene i Drift AS med dets tilhørende innbetalte kapital.

Etter overføringen av den innbetalte aksjekapitalen til Junior Holding AS, vil overføringen videre fra Junior Holding AS til Junior bli skattelagt som utbytte.

Dette scenarioet resulterer i tap av rett til skattefri tilbakebetaling, da utbytteoverføringer mellom holdingselskap og driftselskap allerede er fritatt for skatt etter fritaksmetoden, mens overføringer mellom selskap og personlig eier vil være skattepliktig etter alminnelige utbytteregler, jf. sktl. § 10-11.

Å gjennomføre en slik transaksjon vil medføre unødvendig mye skatt, hvis Senior har store mengder innbetalt kapital i Drift AS. En bør derfor være oppmerksom på denne problemstillingen, og fortrinnsvis velge en annen måte å overføre på, dersom andre forhold tillater det. Figuren under illustrer hvordan situasjonen kan se ut.

4) Trekantfusjon

I tilfeller hvor Senior er personlig aksjonær i driftsselskapet, vil det være en mulighet for Senior til å gjennomføre en trekantfusjon, for å oppnå en holdingstruktur. En trekantfusjon hvor en benytter nyopprettede og/eller tomme hjelpeselskaper, kalles gjerne ”skyggekonsern”.

I dette scenarioet oppretter Senior to nye aksjeselskaper, kalt Newco 1 AS og Newco 2 AS. Senior vil være eneaksjonær i Newco 1 AS. Newco 2 AS vil være et datterselskap av Newco 1 AS.

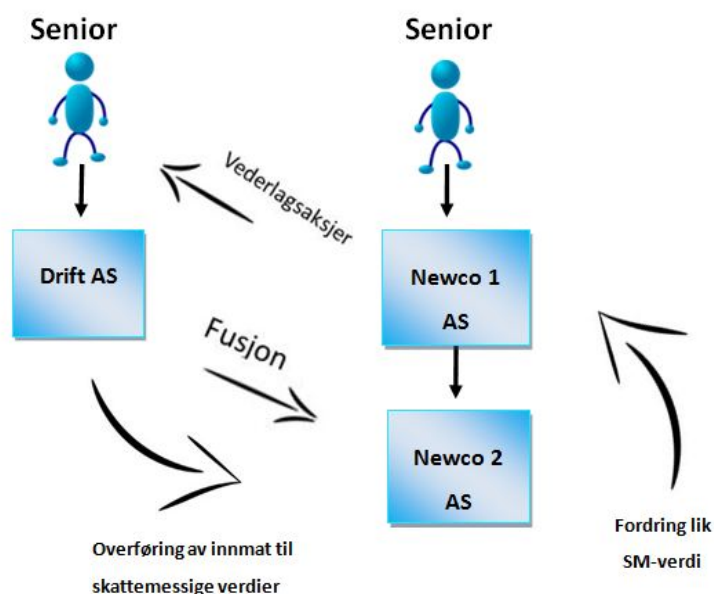
I denne trekantfusjon vil det overdragende selskapet være det eksisterende Drift AS. Det overtakende selskapet vil være Newco 2 AS.

Deretter fusjoneres Drift AS med Newco 2 AS, ved at det opprettes en fordring på datter til mor pålydende den skattemessige verdien av innmaten som ble overført ved fusjonen.

Det gamle Drift AS likvideres som følge av fusjonen. Senior får som følge av trekantfusjonen vederlagsaksjene i morselskapet Newco 1 AS.

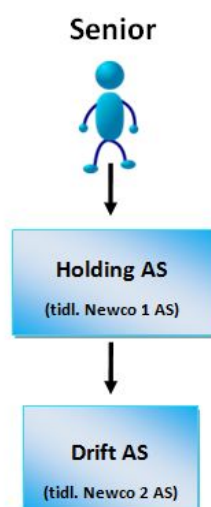
Hovedregelen om vederlag ved fusjon etter asl. § 13-2 er at aksjonærene i det overdragende selskapet mottar aksjer i det overtakende selskapet som vederlag for overføring av eiendelene. Ettersom det overtakende selskapet her tilhører et konsern, og et av konsernselskapene har mer enn 90 % av både aksjene og stemmene på generalforsamlingen i det overtakende selskapet, kan vederlaget i aksjer, i stedet være aksjer i morselskapet, jf. asl. § 13-2 annet ledd.

Den innbetalte kapitalen følger vederlagsaksjene, det vil si aksjene i Newco 1 AS. Det vil dermed oppstå en situasjon hvor den innbetalte kapitalen kan utbetales til Senior personlig. Nå kan Senior overføre hele selskapsstrukturen til Junior, som vil overta rettighetene til skattefri utbetaling av innbetalt kapital.

Etter å ha gjennomført en trekantfusjon, vil en ende opp med en situasjon som illustrert nedenfor. Holdingstrukturen etter trekantfusjonen vil være lik som strukturen i scenario 2 (overføring av hele holdingstrukturen).

Det er en stor fordel med å gjennomføre en slik trekantfusjon før overføring til Junior. Ved generasjonsskiftet vil Junior overta en struktur hvor han ikke trenger å skatte for overskuddet fra driftsselskapet, men derimot kunne overføre det skattefritt til sitt holdingselskap.

5.5 RISK

Det kan være viktig å ta forhåndsregler i henhold til RISK-verdien på aksjene ved et generasjonsskifte. RISK på aksjene vil være aktuelt, dersom aksjene er ervervet før skattereformen 2004/2006. Bakgrunnen for dette er den skattemessige kontinuiteten som fører til at RISK-verdien følger aksjene. RISK-verdien kan være avgjørende i forhold til om man skal velge å overføre aksjer i form av gave eller gavesalg. Dette er fordi aksjenes RISK-verdi påvirker gevinstbeskatning og eventuelle tapsfradrag ved gavesalg.

Før fritaksmetoden trådte i kraft, var det RISK- som regulerte skattlegging av overskudd og utbyttebetaling i selskaper. RISK står for **R**egulering av **I**nngangsverdi ved **S**kattlagt **K**apital.

Finans- og tolldepartementet skriver i Ot.prp. nr 26 (1995-1996) at RISK-metodens hensikt var å unngå økonomisk dobbeltbeskatning. Skattlagt overskudd som ikke ble utbetalt som utbytte, såkalt tilbakeholdt skattlagt kapital, førte til høyere verdi i selskapet og dermed en høyere aksjekurs. Når aksjonærer solgte aksjer ble de skattlagt for en eventuell gevinst. Dersom denne gevinsten var grunnet høyere kurs som følge av tilbakeholdt skattlagt kapital ble det dobbeltbeskatning, fordi både selskap og aksjonær måtte skatte for samme kapital.

For å unngå dobbeltbeskatningen ble inngangsverdien til aksjen tillagt et RISK-beløp per aksje. RISK-beløpet ble fastsatt hvert år med utgangspunkt i endringen i selskapets tilbakeholdte skattlagte kapital per aksje. Ved beregning av endringen tok man grunnlag i skattepliktig inntekt, fratrukket en rekke poster, blant annet avsatt utbytte. Dette vil i praksis bety at et selskap med høy tilbakeholdt skattlagt kapital, vil ha høye RISK-beløp på sine aksjer. Dermed vil inngangsverdien oppreguleres og en eventuell skattepliktig gevinst ved salg av aksjene blir mindre. Det kan likevel bli negativ RISK, dersom selskapet har betalt ut mye utbytte i ligningsåret. Resultatet av negativ RISK er en høyere skattepliktig gevinst.

Inngangsverdien for aksjer som er ervervet i 2005 eller før skal settes til kostpris, opp- eller nedregulert for RISK. RISK-beløpet blir beregnet for den tiden en aksjonær har eid aksjen, frem til januar 2006, jf. overgangsregler til skatteloven, jf. sktl. §§ 10-12, 10-30, 10-31 og 10-32. Den siste RISK-reguleringen ble foretatt 1. januar 2006.

Eksempel

Gevinstbeskatning ved positiv RISK

Senior har i 2001 en inngangsverdi per aksje på kr 100. Totalt sett utgjør aksjeposten 1000 aksjer. Ved gavesalget til Junior i 2012 mottar han vederlag på kr 200, som da blir Seniors utgangsverdi.

På tidspunktet for overdragelse av aksjene, har Senior et akkumulert RISK-beløp per aksje på kr 20. Det positive RISK-beløpet tillegges inngangsverdien. Gevinsten per aksje blir dermed:

$$\text{kr } 200 - (\text{kr } 100 + \text{kr } 20) = \text{kr } 80$$

Total gevinstbeskatning for alle aksjene:

$$28 \% \times (\text{kr } 80 \times 1000 \text{ aksjer}) = \text{kr } 22\,400$$

Gevinstbeskatning ved negativ RISK

Forutsett samme situasjon som ovenfor, bortsett fra at RISK-beløpet denne gangen er negativt med kr – 20.

Det negative RISK-beløpet trekkes i fra inngangsverdien. Gevinsten per aksje blir dermed:

$$\text{kr } 200 - (\text{kr } 100 - \text{kr } 20) = \text{kr } 120$$

Total gevinstbeskatning for alle aksjene:

$$28 \% \times (\text{kr } 120 \times 1000 \text{ aksjer}) = \text{kr } 33\,600$$

Om aksjene har negativ RISK vil et gavesalg være lite gunstig, da det kan bli høy gevinstbeskatning på Seniors hånd. Samlet sett vil en gaveoverføring på aksjer med negativ RISK være fordelaktig for familien, med mindre Junior planlegger salg i nær fremtid.

Ved høy RISK kan det være fordelaktig med et gavesalg. Senior kan få fradrag for tap, dersom vederlaget er lavere enn hans inngangsverdi. Selv om vederlaget i utgangspunktet er høyere enn inngangsverdien, kan en høy RISK-verdi føre til at inngangsverdien blir såpass høy at den overstiger vederlaget. Dette kan da føre til et fradragsberettiget tap for Senior. Et annet moment her er at Junior får en annen inngangsverdi, ettersom prinsippet om diskontinuitet legges til grunn ved gavesalg.

5.6 FIFU-prinsippet

En kan tenke seg at Senior i forbindelse med generasjonsskiftet ønsker å overføre aksjene i selskapet i flere poster over tid, for eksempel at 50 % av aksjene overføres i første omgang, og resterende ved et senere tidspunkt.

Det kan også forekomme at Senior har ulike ønsker for hvilke aksjer han ønsker overført. Det kan for eksempel være ønskelig kun å overføre de aksjene uten innbetalt kapital, eller kanskje de med høyest inngangsverdi for å unngå gevinstbeskatning. Det er derimot ikke anledning for å overføre de aksjene man helst vil.

FIFU-prinsippet går ut på at dersom en aksjonær eier flere aksjer i samme aksjeklasse, skal de som er anskaffet først, realiseres først, jf. sktl. § 10-36. Dette gjelder også for aksjer som overføres som gave. Dersom det ikke finnes opplysninger om hvilke aksjer som først er anskaffet, skal de med lavest inngangsverdi realiseres først.

Dette forhindrer aksjonærer i å realisere de aksjene som gjør overdragelsen mest gunstig. Det er derfor viktig å ha klart for seg hvilke aksjer som har innbetalt kapital, og hvilken inngangsverdi de ulike aksjene har.

6 Rådighetsbegrensninger

6.1 A- og B-aksjer

Etter aksjelovens § 4-1 er hovedregelen at alle aksjer i et selskap i utgangspunktet skal gi like rettigheter. Det kan likevel være nedfelt i selskapets vedtekter at det skal finnes ulike aksjeklasser i selskapet, jf. asl. § 4-1. Hva som skiller de ulike aksjeklassene i henhold til plikt og rett, og aksjenes pålydende verdi innen hver klasse, må fremgå av vedtektene. Det kan også komme frem i vedtektene at aksjer i én klasse skal kunne byttes mot aksjer i en annen klasse.

En av hovedårsakene til at et aksjeselskap deler sine aksjer i ulike aksjeklasser, kan være å sikre at bestemte personer skal sitte med storparten av innflytelsen i selskapet. En annen grunn kan være å fordele makten mellom ulike aksjonærer.

De aksjeklassene man ofte skiller mellom er A- og B-aksjer. A-aksjene er hovedaksjene i et selskap. Typisk gir A-aksjer bedre rettigheter enn B-aksjer. Aksjeloven sier at hver aksje tildeles én stemme, jf. asl § 5-3. A-aksjen er stemmeberettiget, i motsetning til B-aksjen som vanligvis ikke gir stemmerett, eller kun blir tildelt en brøkdel av én stemmes verdi. Et annet skille mellom disse aksjeklassene kan også være at A-aksjer gir fortrinnsrett til utbytte. I mange tilfeller vil også kun én aksjeklasse ha rett til å velge styret. Det kan også være begrensninger knyttet til hvem aksjene i de ulike klassene kan overdras til. Det vil si at aksjer i den ene aksjeklassen kun kan overdras til bestemte personer, mens aksjer i andre aksjeklasser kan være fritt omsettelige til enhver.

Ved et generasjonsskifte hvor Senior ennå lever, kan bruken av A- og B-aksjer være hensiktsmessig. Det kan tenkes at Senior kvier seg for å overgi selskapet, og sitt livsverk videre. Senior kan ha distinkte meninger om hvordan selskapet skal drives, og stoler ikke helt på at Junior vil videreføre Seniors måte å drifte på. I andre tilfeller kan Senior gjerne ville ha en finger med i spillet, fram til Junior har bevist at han er skikket til å overta hele ansvaret for selskapet.

Ved overdragelse av alle aksjene vil Senior miste all kontroll. I tilfeller hvor Senior ønsker videre innflytelse i selskapet kan han beholde en mindre del av aksjene som er av type A-aksjer. Junior overtar resten av aksjene, som er B-aksjer. Resultatet av denne oppdelingen kan ofte være at Senior har makten og den avgjørende innflytelsen i selskapet, mens Junior har kravet på utbytte.

6.1.1 Når anses rådigheten til B-aksjer ervervet?

En overføring av B-aksjer kan i enkelte tilfeller ikke sees på som en realitetsendring. Tidspunktet for rådighetservervet til en gave er først når gaven ansees ytet, jf. aal § 9 bokstav d. Arveavgiftsberegning kan først skje når rådigheten er gått over til Junior. Dersom Arveavgiftslovens § 2 tredje ledd sier følgende om rådigheten til en gave:

”En gave ansees ytet når giveren med endelig virkning har gitt fra seg rådigheten, eller den etter forholdene vesentlige rådighet, over den.”

Skattedirektoratets Håndbok i arveavgift behandler i kapittelet ”Verdsettelse av aksjer” rådighetservervet for B-aksjer. For å avgjøre om rådigheten er gått over må en foreta en helhetlig drøfting av situasjonen.

Håndboken angir en retningslinje for når rådigheten over aksjer anses å ha gått over til mottaker. Et avgjørende moment vil være om giver fortsatt har samme ”faktiske og praktiske nytte” av eiendelene.

Lignings-ABC definerer det privatrettslige eierbegrepet og nevner flere råderetter, som rett til å selge, gi bort og pantsette, bruksrett, rett til avkastning, utøvelse av ulike rettigheter som stemmerett og enerett til patenter (Lignings-ABC 2011/12, s. 375). I tilfeller hvor flere personer har råderett over formuesobjektet sier Lignings-ABC at avgjørelsen om hvem som har eierposisjonen er begrunnet i hvem som har de vesentlige eierbeføyelsene.

For unoterte aksjer vil råderettene være retten til utbytte, stemmeretten i selskapets organer, samt pant- og salgsforbud. Restriksjonene på B-aksjer er vanligvis

begrensninger i utbytterett og stemmerett. En kan derfor enkelt fastslå at dersom Senior har forbeholdt seg begge disse rettene, vil aksjene ikke anses overført.

Likevel kan det være vanskelig å avgjøre om rådigheten er gått over dersom B-aksjene kun har rett til utbytte, men ikke stemmerett, eller omvendt. Arveavgiftsutvalget skriver at dersom giver har forbeholdt seg retten til avkastning, vil det ofte innebære at rådighetservervet ikke har funnet sted, (NOU 2000: 8, s. 29). Ved beslutningen om rådigheten anses ervervet, henger derfor spørsmålet om rett til avkastning høyest. Hovedregelen vil i følge Skattedirektoratets Håndbok i arveavgift være at retten til utbytte må være ubetinget dersom rådigheten skal anses ervervet. Retten til utbytte må også være festet i selskapets vedtekter.

En kan derfor konkludere med at råderetten for B-aksjene anses ervervet når aksjene gir ubetinget rett til utbytte. Dersom eieren av B-aksjene mottar A-aksjer i den utstrekning at han får kontroll over selskapet og kan bestemme utbytterett på B-aksjer eller omdanning av aksjeklasse vil også rådigheten ha gått over. Er ikke disse vilkårene oppfylt vil B-aksjene ikke kunne være objekt for arveavgiftsberegning, og avgiftsplikten blir utsatt.

Det finnes per dags dato ingen klare retningslinjer som angir det eksakte prosentkravet på utbytte, for at rådighetservervet skal ha funnet sted. Allikevel ser en at kravet til utbytte settes over kravet til stemmerett. Dersom Junior har ervervet 50 % eller mer av retten til utbytte, vil en antakelig kunne resonnerer seg til at rådigheten skal kunne anses ervervet. Dette gjelder selv om stemmeretten er liten eller fraværende.

7 Oppsummering

Oppgaven vår ”*En skatte- og arveavgiftsmessig behandling av generasjonsskifter i familieeide bedrifter*” går i hovedsak ut på å belyse konsekvensene av de ulike skatte- og arveavgiftsmessige problemstillingene en står ovenfor ved et generasjonsskifte. Vi har i tillegg sett på løsninger for å lette likviditetsbelastningen for både for Junior og Senior.

I et generasjonsskifte vil en komme over mange komplekse problemstillinger. I oppgaven har vi sett at det kreves god planlegging for å gjennomføre et vellykket generasjonsskifte, sånn at både Junior og Senior kommer godt ut av det. Det er viktig å presisere at alle generasjonsskifter er unike, og forutsetningene og ønskene fra de involverte partene vil variere i stor grad fra familie til familie. Valgene mellom foretaksform, struktur på selskapene og form for overdragelse vil ha begrunnelse i flere sammensatte og individuelle vurderinger. Vi kan på bakgrunna av dette ikke formulere en klar konklusjon. Vi velger heller å komme med en oppsummering på viktige momenter en bør ta stilling til.

Mange bør sterkt vurdere å omdanne fra enkelpersonsforetak til unotert aksjeselskap i forkant av generasjonsskiftet. Overdragelse av et ikke-børsnotert aksjeselskap innebærer flere særdeles gunstige arveavgiftsordninger som letter generasjonsskiftet. Spesielt er 60 % regelen for unoterte aksjeselskap av stor betydning for arveavgiftsberegningen. Vi ser at bruken av denne ordningen er særdeles gunstig, såfremt Junior ikke planlegger et nærforstående salg av virksomheten. Den nye lovgivningen i forhold til aksjeselskaper gir også sterke incentiver til omdanning.

Det kreves også god kunnskap i forhold til skatt. For å komme innunder fritaksmetoden bør en vurdere restrukturering av eierstrukturen. De skattemessige posisjonene som følger av kontinuitetsprinsippet vil være utslagsgivende. Skattemessig inngangsverdi, innbetalt kapital og RISK, vil være av betydning for de skattemessige konsekvensene av et generasjonsskifte, blant annet i form av gevinst- og tapsberegninger. Valget av overdragelsesform og struktur bør i hovedsak være begrunnet ut fra disse posisjonene.

Kildehenvisninger

Aksjeloven. (1997). *Lov om aksjeselskaper (aksjeloven)*. Hentet 2012 fra Lovdata:
<http://www.lovdata.no/all/hl-19970613-044.html>

Altinn, Registerenheten i Brønnøysund. (2011). Hentet 12. mars 2012 fra
<https://www.altinn.no/no/Starte-og-drive-bedrift/Drive/Styring-og-drift/Foretakets-skatt/Selskapsaksjonarer-og-fritaksmetoden/>

Arveavgiftsloven. (1964). *Lov om avgift på arv og visse gaver (arveavgiftsloven)*.
Hentet 2012 fra Lovdata:
<http://lovdata.no/all/hl-19640619-014.html>

Arvehjelpen. (u.d.). *Håndbok i arveavgift - Verdssettelse av aksjer*. Hentet 27. mars 2012
fra http://www.arvehjelpen.no/index.php?option=com_content&task=view&id=57

Boe, E. (2005). *Grunleggende juridisk metode*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bråthen, T. (2000). "*Aksjeklasser*". Hentet 16. april 2012 fra [magma.no](http://www.magma.no):
<http://www.magma.no/aksjeklasser>

Bøhren, Ø. (2011). *Eierne, styret og ledelsen*. Bergen: Fagbokforlaget.

Fallan, L. (2011). *Innføring i skatterett 2011-2012 for økonomisk-administrative
høgskolestudier. 29 utg.* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Fallan, L. (2002). *Skatteplanlegging*. Oslo: Gyldendal.

Gjems-Onstad, O. (2008). "*Det nye sesam, sesam: Innbetalt kapital*". Hentet 7. mai
2012 fra Magma: <http://www.magma.no/det-nye-sesam-sesam-innbetalt-kapital>

Gjems-Onstad, O. (2008). *Norsk Bedriftsskatterett. 7 utg.* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Gjems-Onstad, O. (2011). *Skattelover og sentrale forskrifter. Studenthefte 2011/2012.*
21 utg. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Grette. (u.d.). *Generasjonsskifte*. Hentet 08. februar 2012 fra grette.no:
<http://www.grette.no/Global/Brosjyrer/Generasjonsskifte.pdf>

Heivoll, G. (2009). *Jus for økonomiske og administrative studier. 1 utg.* Oslo: Cappelen akademisk forlag.

Jensen, U., Rylander, S., & Lindblom, P. H. (2008). *Å skrive juss. Regler og råd. Oversatt og bearbeidet av Silje Stenvaag.* Oslo: Universitetsforlaget.

Kunnskapsparken i Bodø AS. (2006). *Rapport 30.6.2006 Eierskifter i norske bedrifter - en analyse basert på EUs næringspolitikk for eierskifter.* Hentet 7. Februar 2012 fra
<http://kpb.no/sites/k/kpb2.no/files/c7e9f13045220dfe4f710e6ab9ddcd3e.pdf>

Lignings-ABC. (2012). *Skattedirektoratet*. Oslo: Gyldendal.

Meld. St. nr. 13 (2010-2011). (2011). *St.meld. nr. 13 Aktivt eierskap.* Nærings- og handelsdepartementet. Hentet 15. februar 2012 fra
<http://www.regjeringen.no/pages/16193771/PDFS/STM201020110013000DDDPDFS.pdf>

NHO. (2007). *Eierskifte*. Hentet 7. februar 2012 fra nho.no:
http://nho.nsp01cp.nhosp.no/files/eierskifte_web.pdf

NHO. (2007). *Fakta om familiebedrifter og aktivt eierskap.* Hentet 07. februar 2012 fra
nho.no: <http://www.nho.no/familiebedrifter-og-mindre-bedrifter/fakta-om-familiebedrifter-og-aktivt-eierskap-article18368-78.html>

NHO. (2008). *NHO om familieeierskap.* Hentet 15. februar 2012 fra nho.no:
<http://www.nho.no/familiebedrifter-og-mindre-bedrifter/nho-om-familieeierskap-article19954-78.html>

NOU 2000: 8. (2000). *Arveavgift.* Oslo: Statens forvaltningstjeneste. Hentet fra
<http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/20002000/008/PDFA/NOU200020000008000DDDPDFA.pdf>

Ot.prp. nr. 26 (1995-1996). *Endringer i skattelovgivning*. Finans- og tolldepartementet.

Ot.prp. nr. 1 (2004-2005). *Skatte- og avgiftsopplegget 2005 – lovendringer*.

Finansdepartementet. Hentet 18. april 2012 fra:

<http://www.regjeringen.no/Rpub/OTP/20042005/001/PDFS/OTP200420050001000DDDPDFS.pdf>

Platou, O. S. (2011). *Skal neste generasjon overta bedriften?* Hentet 12. mars 2012 fra nordea.com: <http://newsroom.nordea.com/no/2011/09/05/skal-neste-generasjon-overta-bedriften/>

Regjeringen. (u.d.). *Finansdepartementet, Arveavgift*. Hentet 12. Mars 2012 fra http://www.regjeringen.no/en/dep/fin/tema/skatter_og_avgifter/kapitalbeskatning/arveavgift.html

Skattebetalingsloven. (2005). *Lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)*. Hentet 2012 fra Lovdata: <http://www.lovdata.no/all/hl-20050617-067.html>

Skattedirektoratet. *Skattebetalingshåndboken [juni 2010]*. Skatteetaten.

Skattedirektoratet. *Skattedirektoratets Håndbok i arveavgift [desember 2011]*. Skatteetaten.

Skatteetaten. (2011). *Arveavgift*. Hentet 8. mars 2012 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Tabeller-og-satser/Arveavgift/>

Skatteetaten. (2008). *Illojal utnyttelse av fritaksmetoden*. Hentet 29. februar 2012 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Uttalelser/Illojal-utnyttelse-av-fritaksmetoden/>

Skatteetaten. (2012). *Skattemessige konsekvenser ved generasjonsskifte*. Hentet 17. januar 2012 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Uttalelser/Skattemessige-konsekvenser-ved-generasjonsskifte/>

Skatteetaten. (2005). *Spørsmål om den skattemessige behandling ved utfisjoning og etterfølgende salg av aksjene (skatteloven § 2-38 og ulovfestet gjennomskjæring) BFU (05/05)*. Hentet 8. februar 2012 fra <http://www.skatteetaten.no/bfu/Sporsmal-om-den-skattemessige-behandling-ved-utfisjoning-og-etterfolgende-salg-av-aksjene-skatteloven--2-38-og-ulovfestet-gjennomskjaring/>

Skatteetaten. (2007). *Spørsmål om ulovfestet gjennomskjæring kommer til anvendelse ved salg av aksjer BFU (53/07)*. Hentet 8. Februar 2012 fra <http://www.skatteetaten.no/no/Bindende-forhandsuttalelser/Sporsmal-om-ulovfestet-gjennomskjaring-kommer-til-anvendelse-ved-salg-av-aksjer/>

Skatteetaten. (2003.). *Vurdering av tapsfradrag ved gavesalg av bolig (skatteloven § 6-2 første ledd) BFU (101/03)*. Hentet 3. mars 2012 fra <http://www.skatteetaten.no/bfu/Vurdering-av-tapsfradrag-ved-gavesalg-av-bolig-skatteloven--6-2-forste-ledd/>

Skatteloven. (1999). *Lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven)*. Hentet 2012 fra Lovdata: <http://www.lovdato.no/all/hl-19990326-014.html>

Statistisk sentralbyrå. (2012). *Tabell 1 Bedrifter, etter ansattegrupper og næring. 1. januar 2012*. Hentet 2. februar 2012 fra <http://www.ssb.no/bedrifter/tab-2012-01-27-01.html>

Storebrand. (u.d.). *Storebrand, Ordliste*. Hentet 19. april 2012 fra http://www.storebrand.no/Storebrand/Internett/stb_ordliste.nsf/Ordlisten?OpenView&RestrictToCategory=R

Willumsen, K. O. (2009). *Vilkårene for ulovfestet gjennomskjæring. Med særlig fokus på tilpasninger til fritaksmetoden. Masteroppgave, Juridiske Fakultet, Universitetet i Oslo*. Hentet 12. April 2012 fra Digitale utgivelser ved UiO: <http://www.duo.uio.no/publ/jus/2009/90969/90969.pdf>

Zimmer, F. (2010). *Bedrift, selskap og skat. 5. utg.* Oslo: Universitetsforlaget.

Zimmer, F. (2009). *Lærebok i skatterett. 6 utg.* Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg

1 Tabell: Satser for arveavgift 2012

Satser for arveavgift 2012

Beløp	Arveavgift	
	Arvelaters barn, forsterbarn, foreldre	Alle andre
Av de første kr 470 000 (0 til 470 000)	0 %	0 %
Av de neste kr 330 000 (470 000 til 800 000)	6 %	8 %
Av det overskytende (over 800 000)	10 %	15 %

2 *Figur: "Drop-Down"*

